ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

№ 257 (1857)
ОКТЯБРИИН 29
СУББОТО
1955 он

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

Сэн 20 мүнгэн.

Советскэ байгуулалтын бата бэхи үндэһэ һуури — хүдэлмэришэн ангиин ба колхозно таряашадай холбоо барисаан хүдэлмэришэн ангиин хүтэлбэри доро мандажа, бэхижэжэ байг лэ!

(Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 38 жэлэй ойдо зорюулагдаһан КПСС-эй ЦК-гэй уряануудһаа).

Һү ехээр һаахын түлөө мүрысөө улам хүсэтэйгөөр дэлгэрүүлэе!

…4—1955 онуудай хүдөө ажахын …дүүрэбэ. Тэрээнтэй дашарамдан …зно таряашад, МТС ба совхо…й хүдэлмэрилэгшэд энэ жэл …һэн хүдэлмэриингөө дүнгүү…аргана.

…лажалһаа ашаг шэмэ бүри … абаха гэжэ парти ба прави…твын табиһан зорилгые бодото … дээрэнь бэелүүлхын түлөө …жэ, республикын малшад за…тэды амжалта туйлаһан байна. …ублика дотор бүхыдэнь абажа …, нёдондонойхидо орходоо һүн … һаагдаһан байна: хэрбээ 1954 …эдлүүриин газарай зуун гектар …дэ 16,8 центнер һүн хүртэһэн …ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ зуун …р бүхэндэ 20,5 центнер һүн …даһан байха юм. Тиимэһээ, ма… республика гүрэндэ һү тушааха …бөө болзорһоонь урид дүүргэхэ, … нэмэжэ 100 мянган центнер һү …аха уялга абаха аргатай боло… байна.

…лагдаһан эдэ зарим тэды дүн… манай сэдьхэлые хангажа ша…гүй байна. Бүхы республикаа… зарим тэды амжалта туйла…е, хэдэн олон колхозууд, аймаа… һү һаалга дээшэлүүлхэ талаар …биргүй үрэ дүн туйлаһан байха … Илангаяа Закаменай, Ториин …гуудай колхозууд һү һаалгаар …эгдэжэ ябана. Гадна, Зэдын, …рын, Бичурын, Мухаршэбэрэй, …райн, Ахын, Кяхтын аймагуудай …озууд үнеэдһээ һү ехээр һаадаг …ын тула ехэ оролдолго хэшээл …аха ёһотой болоод байна.

…гэн боложо үнгэрһэн КПСС… обкомой VI пленум малажалай … шэмые дээшэлүүлхын түлөө …лдэ байһан дутуу дунданууды …үлэд, һү һаалгые али болохоор …элүүлхын түлөө эрид шууд …лые малажалһаа ашаг шэмэ … абаха хэрэгтэхи шухала зо… болгожо табиһан байха юм. …С-эй обкомой пленум болбол …ублика дотор үнеэн бүриһөө һү …ые дунда зэргээр: колхозуудта … килограммһаа доошо бэшэ, тии… совхозуудта 2000 килограммһаа … бэшэ болгохо зорилго пар…, советскэ, хүдөө ажахын ор…удай, колхознигуудай, МТС ба …озуудай хүдэлмэрилэгшэдэй ур…табиһан байна. Гадна, партиин об… пленумэй тогтоолоор нютаг …гайнь онсо өөрэ байдал хараада …жа, үнеэн бүриһөө Прибайкаль… аймагта 2100, Түнхэнэй, Тарба…ын, Иволгын, Байкало-Кударын, …анскын, Сэлэнгын, Яруунын бо… Хойто Байгалай аймагуудта — …—1600, Баргажанай, Хэжэнгын, …аршэбэрэй, Бичурын, Кударын, …ын, Хориин, Зэдын, Курумка… Заиграйн болон Баунтын айма…та—1100—1300, Закаменай ба …ин аймагуудта—800—900 кило… һү һааха гэһэн тодорхой зо…о табигданхай.

…ээрэ дурсагдаһан зорилго тон …усалгатай байхаһаа гадна, энэ …ые бэелүүлхын тула үсэд нэ…гээр ажаллаха, наукын ба тү…дүй дүршэлэй туйлалтануудые … хүдэлмэридөө үргэнөөр нэбтэ…хэ, һү һаалгые эрид дээшэ…гэдэ зорюулагдаһан хэдэн олон …жээ-ябуулгануудые бэелүүлхэ хэ…тэй болоно. Ямар тиимэ хэмжээ…улгануудгэ гээшэб?

…бхын түрүүн һүнэй-товарна …мэнүүдтэ ажалай нарин шанга … тогтоохо, фермэнүүдтэ, тугал…, малшад ба һаалишадые дута…гүйгөөр табиха хэрэгтэй. Һаа…гүүртэ бүхэндэ тэжээлэй ба… зохёохо, тиихэдээ үнеэдтэ силос … шэмэтэ бусад тэжээл эдюулхэ гэжэ хараадаа абалсаха, солоомо, таряанай һүүл, концентрат, корнеклубнеплод гэхэ мэтые буйлуулангүйгөөр малда эдюулжэ яашье болохогүй гэжэ тоолохо, үбэлэй үедэ силос болон шэмэтэ бусад тэжээл малда эдюулхын тула тэжээлэй кухни, кормушкануудые һүнэй-товарна фермэ бүхэндэ түхеэрүүлхэ байна.

Һүнэй-товарна фермэнүүдтэ зоотехническэ ба үйлэдбэриин эхин шатын бүридхэлые гуримтай болгохо, тиихэдээ үнеэн бүриһөө һаагдаһан һү, үнеэдэй тугаллаһые, эхэ малай ороондо ороһые тус бүридэнь бүридхэлдөө абалгада тусгаар анхарал хандуулха. Һаагдаһан һүнэй тоһолигые хараадаа абалсан һаалишадта ажалта үдэр бэшэхэ, һү һаалгынгаа түсэбые үлүүлэн дүүргэһэнэйнь түлөө нэмэлтэ түлбэри саг соонь үгэжэ байха шухала.

Үнеэдые эртэ шэргээхэ ябадалтай эрид хатуу тэмсэл ябуулха, тиихэдээ үнеэдэй шэргээд байха болзорые жэл соо хоёр һараһаа дээшэ гаргахагүйн түлөө тэмсэхэ хэрэгтэй.

Малһаа ашаг шэмэ, тэрэ тоодо һү ехээр абаха арга нүхэсэл хадаа үбэлжэлгэдэ али бүхы талаар һайнаар бэлэдхэл болоно. Гэхэтэй хамта, мүнөө Байгалай үмэнэхи шэрүүн хүйтэн үбэлэй газаа орожо ерээд байхада, тон олон аймагуудай колхозууд малайнгаа үбэлжэлгэдэ ёһотой һайнаар бэлдээгүй, илангаяа малай байра болон малшадай гэрнүүдые задагай зайдан зандань хэбтүүлнэ. Мүн ондоошье олон дутагдалнууд бии. Эдэ дутагдалнууд тон ойрын үдэрнүүдтэ эрид шууд усадхагдаха ёһотой.

«Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд! Социалистическэ хүдөө ажахын үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудые хүсэтэйгөөр дэбжээхын түлөө тэмсэгты! Эдлүүриин газарые, колхозууд болон совхозуудта бии байгаа резервнүүдые һайнаар хэрэглэгты! Орондоо ороһо таряа, мяха, һү, нооһо болон хүдөө ажахын бусад продуктнуудые ехээр үгэе!

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд! Малай ашаг шэмын эрид дээшэлэлгые ба тоо толгойнь олошоролгые хангагты! Малдаа һайн үбэлжэлгэ бэлдэе! Орондоо малажалай продуктнуудые ехээр үгэе! — гэжэ КПСС-гэй Центральна Комитет Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 38 жэлэй ойдо зорюулагдаһан уряанууд соогоо хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдые дахин уряална.

Партиин Центральна Комитедэй энэ уряада, мүн парти ба правительствын тогтоолнуудта харюу болгон, хүдөө ажахын, илангаяа малажалай хүдэлмэрилэгшэд малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлхын, тоо толгойень олошоруулхын түлөө үргэн мүрысөө КПСС-эй XX съездын ба Агуухэ Октябриин хүндэлэлдэ дэлгэрүүлжэ байна. Партийна, советскэ, профсоюзна, комсомольско организацинуудай арюун уялгань юуб гэхэдэ, һү һаалгые дээшэлүүлхын түлөө һаалишадай социалистическэ мүрысөөе улам үргэдхэхэ, толгойлон ударидаха ябадал болоно. Мүрысөөе ударидахадаа партийна организацинууд болбол мүрысөөнэй үргэн далайсатай ба нүлөө ехэтэй байхын түлөө, мүрысөөнэй ябаса дундуур малажал эрхилэлгэдэ, тусгаарлабал, малай үбэлжэлгэдэ байһан бүхы дутагдалые дары усадхахын түлөө оролдолго гаргаха ёһотой.

1955—1956 оной ажахын жэлдэ һү бүри ехээр һаахын түлөө мүрысөө улам хүсэтэйгөөр дэлгэрүүлэе!

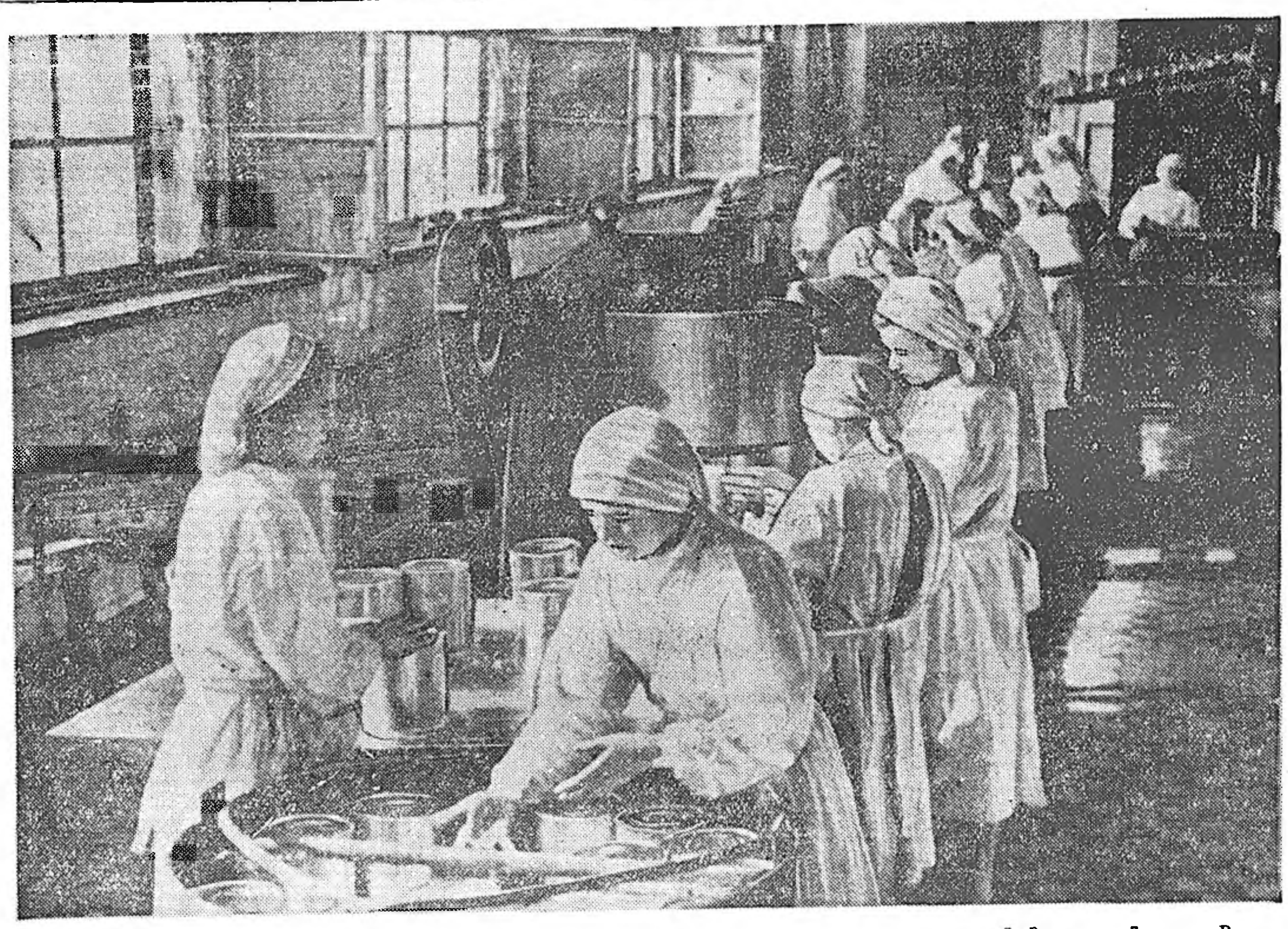
СССР-эй Верховно Соведэй делегаци Чехословакиһаа бусаба

…СССР-эй Верховно Соведэй Пре…иумэй Түрүүлэгшын орлогшо ба …ФСР-эй Верховно Соведэй Пре…иумэй Түрүүлэгшэ М. П. Тара… толгойлогшотой советскэ пар…нтска делегаци октябриин 26-да …ословакиһаа Москвада бусажа …бэ.

…СССР-эй Верховно Соведэй Пре…иумэй секретарь Н. М. Пегов, …ФСР-эй Верховно Соведэй Пре…иумэй Түрүүлэгшын орлогшо … Н. Низамов, СССР-эй болон …ФСР-эй Верховно Соведүүдэй депутадууд, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. Н. Зимин, Моссоведэй Гүйсэдкомой Түрүүлэгшын орлогшо Н. И. Бобровников, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд Внуковска аэродром дээрэ делегацийе угтаа.

Чехословакиһаа СССР-тэ байдаг Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол Я. Вошаглик, посольствын харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд делегацийе мүн лэ угталсаа.

(ТАСС).

Улан-Удын мяха-консервын комбинадай консервэ үйлэдбэрилдэг завод арба һарынгаа даалгабарийе болзорһоонь урид, Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 38-дахи ойн хүндэлэлдэ ажалай бэлэг болгон, 6 үдэр түрүүлэн дүүргэбэ. Жэлэйнгээ түсэбые Советскэ Конституциин Үдэр хүрэтэр дүүргэхын түлөө заводой коллективэй дунда социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Энэ заводой мастер Раиса Кузьминична Купряковагай халаан даалгабаряа үдэр бүри 150—180 процент дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Купряковагай халаанай хүдэлмэришэд конвейер дээрэ ажаллажа байна.

А. Мантаевай фото.

Республикын ажалшад ажал хүдэлмэреэ улам эршэдхэн, КПСС-эй ЦК-гэй Уряануудта харюусана

Эдэбхи хэшээлынь улам дээшэлнэ

Улан-Удын Кировэй нэрэмжэтэ олзоборилгын артелиин хүдэлмэришэд Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 38-дахи ойдо зорюулагдаһан КПСС-эй ЦК-гэй Уряануудые политическэ ба ажалай дэбжэлтээр угтаба. Артелиин цехүүдтэ агитаторнууд нүхэд Игнатьев, Киселёв, Бочаров болон бусад хүдэлмэришэдтэй хөөрэлдөө үнгэргэхэ зуураа, түрэл партиингаа ЦК-гэй Уряануудай ехэ удхашанар тухай хөөрэжэ үгөө.

Эдэ үдэрнүүдтэ артелиин гэшүүд Октябрьска социалистическэ революциин 38 жэлэй ойе ажалай шэнэ амжалтаар угтаха гэжэ шиидэнхэй. Байгша оной 3-дахи квартал соо тус артелиинхид валовой продукци үйлэдбэрилхэ түсэбөө 130 процент дүүргэжэ, республикынгаа олзоборилгын кооперациин предприятинуудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлжэ шадаа һэн. Механическа цехын коллектив бүтээсэ ехэтэй ажалаараа артель соогоо түрүүлнэ. Эндэ ажалладаг хүдэлмэришэд халаан бүхэнэйнгөө нормые барандаа үлүүлэн дүүргэдэг болонхой. Слесарь нүхэр Иванов уралан наринжуулгын дурадхал зохёожо, станогойнгоо бүтээсые нилээд дээшэлүүлээ. Тэрэнэй жэшээгээр олон хүдэлмэришэд уралан наринжуулгада эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг болобо.

М. Власов.

Алдарта һайндэртэ—ажалай бэлэг

Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 38 жэлэй ойн һайндэр хүрэтэр тоотойхон үдэрнүүд үлэбэ. Энэ түүхэтэ үдэрые манай ороной ажалшад ажалай шэнэ амжалтаар угтахын түлөө тэмсэжэ байна. Промышленна предприятинуудай коллективүүд КПСС-эй XX съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ улам эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Улан-Удын «Механлит» заводой цехүүдтэ ороходо хүдэлмэришэдэй һайндэртэ бэлдэжэ байһаниинь элеэр харагдана. Ханаарнь плакат, лозунгнууд хадагданхай, показателиин, хүндэлэлэй досканууд шэнээр түхеэрэгдэнхэй. Заводой коллектив һайндэртэ гансахан гоёолгын талаар бэлдэнэ бэшэ, харин тэрээнийе ажалай үндэр бүтээсэөр угтахые оролдоно. Тэдэнэр продукци үйлэдбэрилхэ гурбадахи кварталайнгаа түсэбые 132,5 процент дүүргэһэн байна. Заводой хүдэлмэришэд, илангаяа инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй ЦК-гэй июльскэ Пленумэй шиидхэбэрийе бэелүүлэн, үйлэдбэридөө шэнэ технологи ба түрүү дүй дүршэл хэрэглэхэ талаар горьтой хүдэлмэри хээ. Тэрэнэй ашаар сентябрь, октябрь һарануудай турша дотор валовой продукци үйлэдбэрилгээ 13 процентээр дээшэлүүлээ. Продукциинь өөрынь үные химдаруулха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ.

Заводой хүндэлэлэй доскада түмэршэ дархан нүхэр Авдоничевой нэрэ түрүүлэн бэшээтэй. Энэ дархан партиин ээлжээтэ съездын хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсаһанһаа хойшо халаанайнгаа нормые 220 процент хүрэтэр дүүргэнэ. Тэрэшэлэн слесарь П. Назин автомашинануудые заһабарилхадаа хододоо хоёр нормо дүүргэдэг болоо. Тэрэнэй бүтээһэн, заһабарилһан детальнууд эрхим шанартай байдаг.

В. Михайлов.

Электрохюрөөшэн Михаил Ступин

Октябрь һарын нэгэ үглөөгүүр һэн. Бултусугтахи шобхо хадануудай оройнууд шэнгэн манаар хушаатай байба. Эгээл энэ үедэ электрохюрөөшэн Михаил Ступин, өөрынгөө туһалагша Фёдор Стулевтай хадын оройдо гараба.

Эндэһээ, хадын оройһоо тэдэнэр мастерска участогаа, хадын ташалангаар унагаагдаһан модонуудые, модо таллуулдаг тракторнуудай таршаганалдан иишэ тиишээ һүндэлдэхыень, нарин түмэр харгыгаар паровозуудай утаа бааюулан ябахыень элихэнээр, альган дээрэ мэтээр хаража байбад.

— Харыш, Михаил Константинович! Үсэгэлдэрхэн бүтүү ой тайга байһан газар мүнөө сэбэр тала болошонхой. Бидэ хоёрой отолһон модон шэнэ барилгануудта эльгээгдэхээ ашагдажа байна,—гэжэ Фёдор доошоо, хада руу заан хэлэбэ.

— Тиимэл даа, иимэ ехэ ажалые имагтал техникын хүсөөр бүтээжэ болохо байна,—гэжэ Михаил Константинович нүхэртөө харюусаад, үгэеэ үргэлжэлэн иигэжэ асууба:

— Зай, Федя ажалаа эхилхэ болоо гүбди?

— Болоо, болоо,—гэһэн харюу үтэмсөөрөө, Федя эндэ хүрэтэр асарагдаһан ута электропроводые хюрөөдэ холбобо.

... Электрохюрөөгэй ханхинаха абяан соностожо, нарһан модод хойно хойноһоо унажа эхилбэ. Модо үзүүрээрнь хада өөдэ субуулжа унагаахын тула нилээд ехэ шадабари хэрэгтэй. Эрхим хюрөөшэн Михаил Константинович энэ талаар ехэхэн дүй дүршэлтэй болонхой. Модые нэгэ зүг тээшэнь субуулжа унагаахада гансашье электрохюрөөшэдэй бэшэ, мүн бусадшье хүдэлмэришэдэй ажал хүнгэрдэг.

Тайраһан модонойнгоо үшөө хүсэд унаадүй байхада электрохюрөөшэн нүгөөдэ модон тээшэ гэшхэлнэ. Михаил Константинович нигэжэ минута бүхэнөө алмадаг. Электрохюрөөшэнэй нэгэ хэдэн саг соо ажаллаад байхада, хаанаһаашьеб, хонгёо дуунай аялга соностобо.

— Модоной гэшүүһэ сэбэрлэгшэд дүтэлжэ ябана хэбэртэй. Эдэ басагадта хүсэгдэбэл, эшхэбтэр, шамдаябди, Федя, — гэжэ дуугараад, электрохюрөөшэн бүри шамдуугаар ажаллажа оробо.

Хэрбээ электрохюрөөшэнэй һайнаар ажаллабал участогта ажалладаг бүхы хүдэлмэришэдэй, гэшүүһэ сэбэрлэгшэд болон модо таллуулагшадай, мүн ашаалагшад болон бусадайшье ажал урагшатайгаар ябадаг байна. Михаил Ступин өөрынгөө иимэ харюусалгатай уялгые һайнаар мэдэржэ, даалгабаряа үдэр бүри үлүүлэн дүүргэнэ. Нүхэр Ступин үдэртэ 114 кубометр модо отолхын орондо 150—180 кубометр отолдог байна.

Анна Соловьевагай мастерска участогта ажалладаг эрхим электрохюрөөшэн нүхэр Ступин партиин XX съездын, Агуухэ Октябриин 38 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаһан уялгаяа дүүргэхын түлөө ажалайнгаа бүтээсые үдэр бүри дээшэлүүлнэ.

В. Васильев.

Хандагатайн леспромхозой Хара Хүтэлэй пункт.

И. В. Мичуринай түрэһөөр зуун жэлэй ойдо зорюулагдан СССР-эй Ехэ театр соо баярай заседани болобо

Советскэ элитэ ехэ эрдэмтэ-биолог И. В. Мичуринай түрэһөөр зуун жэлэй ойдо зорюулагдан министерствонуудэй, научна эмхи зургаануудай түлөөлэгшэдэй, хүдөө ажахын түрүүшүүлэй хабаадалгатайгаар СССР-эй Наукануудай академиин, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Хүдөө ажахын наукануудай бүхэсоюзна академиин хамтын баярай заседани октябриин 27-до СССР-эй Ехэ театр соо болоо.

Советскэ ехэ ехэ эрдэмтэдтэй хамта агрономууд, зоотехнигүүд, колхозно болон совхозно үйлэдбэриин новаторнууд ба түрүүшүүл ойн баярай заседани дээрэ байлсаа. Тэдэнэр Советскэ Союзай бүхы заха хизаарһаа—Уралһаа, Кавказһаа, Сибирьһээ, Прибалтикаһаа, Украинаһаа, Дунда Азиин Республикануудһаа ерэһэн байха юм.

Нүхэд Н. А. Булганин, К. Е. Ворошилов, Л. М. Каганович, Г. М. Маленков, М. Г. Первухин, М. З. Сабуров, Н. И. Беляев, Д. Т. Шепилов заседаниин президиумдэ һуугаа. Тэрэшэлэн, министрнүүд, эрдэмтэд, Москвагай болон Мичуринскын партийна, советскэ ба олониитын организацинуудай түлөөлэгшэд, мичуринецүүд-туршалгашад, колхозууд болон совхозуудай түрүү хүнүүд президиумдэ һуулсаа.

СССР-эй Наукануудай академиин президент академик А. Н. Несмеянов баярай заседаниие нээгээд, иигэжэ хэлээ:

Манай эхэ орондо ба бүхы дэлхэй дээрэ байгаалиие шэнжэлдэг гайхамшагта хүнүүдэй нэгэн—Иван Владимирович Мичуринай түрэһөөр зуун жэлэй ойе мүнөөдэр бидэнэр һайндэрлэжэ байнабди.

И. В. Мичуринай наһа бараһанһаа хойшо советскэ биологууд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд мичуринска һургаалые дам саашадань хүгжөөн, өөһэдынгөө хүдэлмэридэ тон һайн амжалта туйлаһан байна гэжэ академик Несмеянов хэлээ.

Мичуринска ойн баярта хабаадалсахын тулада харин олон оронуудһаа ерээд эндэ байлсаһан эрдэмтэдые баярай заседанида хабаадагшадай зүгһөө академик Несмеянов амаршалһан байна.

КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүд баярай заседаниин хүндэтэ президиумдэ һунгагдаа.

«Элитэ ехэ эрдэмтэ-биолог И. В. Мичуринай түрэһөөр зуун жэлэй ой» гэһэн элидхэл академик Т. Д. Лысенко хэһэн байна. (ТАСС).

Бирманскэ Союзай премьер-министр У Ну Крымэй урда эрьедэ ерээд байна

ЯЛТА, октябриин 27. (ТАСС). Бирманскэ Союзай премьер-министр У Ну, тэрэнэй һамган До Мья И, премьер-министртэй суг ябалсаһан хүнүүд Крымэй урда эрьеын курортнуудай гоё һайхан юумые харалгаяа мүнөөдэр үргэлжэлүүлээ.

Ой модоной промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдтэ зорюулан Мисхорто шэнээр баригдаһан элүүржүүлгын газарта тэдэнэр энэ үглөөгүүр ороо. У Ну хадаа элүүржүүлгын газарай аятай зохид корпусуудые хараһан, Верхоянска, Коми АССР, Карело-Финскэ ССР болон ороной бусад районуудай модо бэлэдхэлгын газарнуудһаа эндэ ерээд амаржа байһан хүдэлмэрилэгшэдтэй хөөрэлдөө.

Айлшад Мисхорһоо Ливади орожо, тэндэхи профсоюзна элүүржүүлгын газарые хараа.

1945 оной Крымскэ конференцитэй холбоотой газарнуудые Бирмэһээ ерэһэн айлшад хараһан байна. Гурбан гүрэнийе толгойлогшонорой зүблөө хэһэн залда тэдэнэр ороо.

Ялтада ерээд байхадаа, премьер-министр У Ну, тэрээнтэй ябалсаһан хүнүүд А. П. Чеховэй мемориальна гэр-музейдэ орожо хараа.

Ялтаар У Нугай ябахадань, городой хүн зон болон амарагшад тэрэнэй дэргэдэ олоороо суглардаг байгаа. Тэдэндэ хандан премьер-министр иигэжэ хэлээ:

Энэ нютаг танай арадта Бирмын арадуудһаа амаршалга хүргэхэдэ эгээл зохид газар болоно. Юуб гэхэдэ, Советскэ Союзай бүхы заха хизаарһаа хүнүүд эндэ суглараһан байна. Гэртээ бусаад байхадаа бирманскэ арадай амаршалгые нютагаархидтаа заатагүй дамжуулыт.

Премьер-министрын гуйлтаар, үдэшэлэн тэрээндэ болон суг ябалсаһан хүнүүдтэнь «Сталинградска байлдаан» гэжэ кинофильм харуулагдаа.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Партийна һуралсалай шанар һайжаруулхын түлөө тэмсэнэ

Кударын аймагай коммунистнууд партийна һуралсалай шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрһөө эхилэн, өөһэдынгөө политическэ эрдэм мэдэрэлээ дээшэлүүлжэ байна.

Политическэ бэлэдхэлээ дээшэлүүлжэ байһан коммунистнуудай тоо нёдондонойхидо орходоо мүнөө жэлдэ 120 хүнөөр, комсомолецуудай тоо—250 хүнөөр олошороо. Марксистско-ленинскэ экономическа теори шудалхые олон коммунистнууд хүсэһэн байна. Тэдэнэй эрмэлзэлгэ хүсэлтэй тааралдуулан политэкономи шудалха 2 семинар, социалистическэ хүдөө ажахын экономикые шудалха 13 кружок эмхидхэгдээ. Иимэ кружогууд хоёр МТС, томо томо колхозуудта, дунда һургуулинуудта эмхидхэгдэбэ. Социалистическэ хүдөө ажахын экономикын асуудалнуудые шудалха кружогуудай дүрбыень колхозой түрүүлэгшэнэр хүтэлбэрилнэ.

Кружок, семинар бүхэндэ 3—4 заняти үнгэргэгдөөд байна. Кружогой занятинуудай шанарые шалгахын тулада партиин айкомой секретарьнууд, бюрогой гэшүүд, партиин айкомой аппарадай хүдэлмэрилэгшэд бүхы кружогуудай, семинарнуудай түрүүшын хэдэн занятинуудта байлсаа. Партиин айкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Н. В. Федоров «Путь Октября» колхозой партийна организациин кружогто, айкомой секретарьнууд нүхэд Мурчин, Балдуев, аймагай газетын редактор нүхэр Громова ба бусад Хрущевой, Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозуудай, Хамнигадайн, Ехэ Кударын МТС-үүдэй, мүн эмхи зургаануудай, дунда һургуулинуудай партийна организацинуудай дэргэдэ эмхидхэгдэһэн кружок болон семинарнуудта байлсажа, дутагдалыень элирүүлһэн, занятинуудай шанар саашадань һайжаруулха тушаа зүбшэл, заабари үгэһэн байна.

Кружок болон семинарнуудай занятинуудта КПСС-эй ЦК-гэй июльскэ Пленумэй шиидхэбэринүүдые шудалжа дүүргээд, һуралсалайнгаа программын ёһоор түрүүшын темэнүүдые үзэжэ эхилбэ. Занятинуудые үнгэргэхэдөө пропагандистнар үзэһэн темээ коллективэйнгээ шиидхэжэ байһан зорилгонуудтай холбожо, һонирхолтойгоор үнгэргэхые оролдоно. Жэшээлхэдэ, Ехэ Кударын МТС-эй дэргэдэ эмхидхэгдэһэн социалистическэ хүдөө ажахын экономикые шудалха кружогой пропагандист нүхэр Г. С. Одоев КПСС-эй ЦК-гэй июльскэ Пленумэй тогтоолоор техническэ дэбжэлтэ туйлаха зорилгонууд тухай заняти хэхэдээ МТС-эйнгээ главна механик нүхэр В. И. Дукое урижа, хүдөө ажахыда ямар техникын эльгээгдэхэ байһые, ямар машинануудай зохёогдожо байһые, тэдэнэй бүтээсэ, экономическа ашаг тухай хөөрүүлһэн байна. Тэрээнһээнь кружогойхид һонирхолтой юумэ ойлгожо абаа. Тиихэдэ дүй дүршэлтэй болоһон комбайнер нүхэр Жарников хуушанай маркын «Коммунар» комбайнда элдэб нарижуулга хэрэглэжэ, тэрэнние зүбөөр ашаглаһанай ашаар энэ жэлдэ 620 га таряа хадажа, 5000 центнер ороохо сохиһон тухайгаа хөөрэбэ.

Энэ кружогто гол түлэб тракторна бригадануудай бригадирнууд, механигууд, комбайнернууд һурадаг юм. Техническэ дэбжэлтэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэхэ зуураа, тракторна бригадануудта трактор болон бусад зэр зэмсэгүүдэй үнгэрэгшэ жэлдэ ямараар ашаглагдаһан тухай хэлсэгдээ. Ехэ Кударын МТС тракторна хүдэлмэриингөө жэлэй түсэбые 103 процент дүүргэһэн, харьяата колхозуудайнгаа полинууд дээрэһээ бүхыдэнь нёдондонойхиһоо нилээд ехэ ороохо хураһан байна. Тиихэдэ кружогто һурадаг коммунист нүхэр Воробьевой бригада жэлэйнгээ түсэб 114 процент дүүргэжэ, элдүүрилһэн газарайнгаа гектар бүриһөө 10 центнер таряа хураяба. Коммунистнууд Цырен Дамбаев, Пурбо Шагдуров гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ хүдэлхэ зуураа, хүдэлмэриингөө түсэбые 103-һаа 110 процент хүрэтэр дүүргэжэ, колхозой хараалһан хэмжээ-ябуулгануудһаа һураггүй дээгүүр, гектар бүхэнэй 12 центнер ороохо таряа ургуулжа хураагаа.

Таряан ажалда туйлаһан зарим амжалтануудаа тэмдэглэхэ зуураа, кружогто һурагшад малажалдахи ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые механизацилгын ехээр удааржа байһан тухайнь хөөрэлдэбэ. Үбһэ хураалгада, малажалда комплексно механизаци хэхэ тухай һонирхолтой хөөрэлдөөн болоо.

Социалистическэ хүдөө ажахын экономикые шудалхые хүсэһэн Куйбышевай болон Маленковой нэрэмжэтэ колхозуудай коммунистнууд КПСС-эй ЦК-гэй июльскэ Пленумэй тогтоолые шудалха үедөө колхоз колхоздоо айлшалалсажа, түрүү һайн юумэнүүдээ халан абалсаа. Колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Переваловай хүтэлбэрилдэг Маленковой нэрэмжэтэ колхозой кружогойхид куйбышевайхидай механизированнэ фермэтэй, һү ехээр һаадаг һаалишадай дүй дүршэлтэйнь, үнеэдээ эдеэлүүлдэг ба һаадаг гуримтайнь танилсаба. Тиихэдэ маленковойхид колхозойнгоо механизацитай айлшадаа танилсуулаа һэн. Тэрэнэйнгээ һүүлээр хоёр колхозой коммунистнууд хэмжээ-ябуулгануудаа дүүргэхын түлөө 1956 ондо мүрысэхэ, өөһэд хоорондоо ажахын талаар туһалалсадаг байхэ гэжэ шиидэбэ.

Пропагандистнуудай партийна пропагандые ажабайдалтай нягта холбоотойгоор ябуулха хэрэгтэнь КПСС-эй Кударын айкомой дэргэдэ эмхидхэгдэһэн саг үргэлжын семинар ехээр туһална. Партийна һуралсалай жэлэй эхилһээр пропагандистнуудай семинар 3 дахин үнгэргэгдөө Политэкономи болон социалистическэ хүдөө ажахын экономикын асуудалнуудые шудалха кружок болон семинарнуудай пропагандистнуудай табан хоногой семинар сентябриин тэнгээр үнгэргэгдөө һэн. Тэрэнэй һүүлэр бүхы кружогуудай, политһургуулинуудай пропагандистнуудай семинар үнгэргэгдөө.

Һүүлшынь 3-лахи семинар октябриин 18-да үнгэргэгдэбэ. Тэрэ семинарта комсомольско кружогуудай пропагандистнууд байлсаа. Тус семинарта теоретическэ асуудалаар лекци уншагдахаһаа гадна, үнеэнһээ һү ехээр яажа һааха тухай колхозой зоотехник нүхэр Бохина лекци уншаа. Удаань пропагандистнууд Перевалов, Одоев, Сизов, Лаврентьев, Кривогорницын гэгшэд КПСС-эй ЦК-гэй июльскэ Пленумэй тогтоолоор занятинуудые яажа үнгэргэһэн тухайгаа хөөрөө.

Марксизм-ленинизмые бэеэ даагаад шудалагшадта хоёр лекци уншагдаа. Бэеэ даагаад һурагшадай олонхинь һуралсалаа эхилээ. Гэбэшье, коммунистнууд Санжажапов, Шарапов гэгшэд партийна һуралсалай жэлэй эхилһээр политэкономиин учебнигые дэлгээжэ хараадүй байһаар. Мүн Куйбышевай, Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозуудай комсомолецуудай һуралсал эхилээдүй байна. Коммунистнуудай политическэ һуралсал агитаторнуудай хүдэлмэрии болон олониитын дунда ябуулагдадаг политическэ хүдэлмэрине һайжаруулгада үшөө һулаар нүлөөлнэ. Эдэ дутагдалнууд дары усадхагдаха ёһотой.

С. Бадмаев.

Агитаторнуудай семинар

КПСС-эй Бурят-Монголой областной комитет малажал дээрэ хүдэлмэрилдэг агитаторнуудай семинар һаяхан үнгэргэбэ.

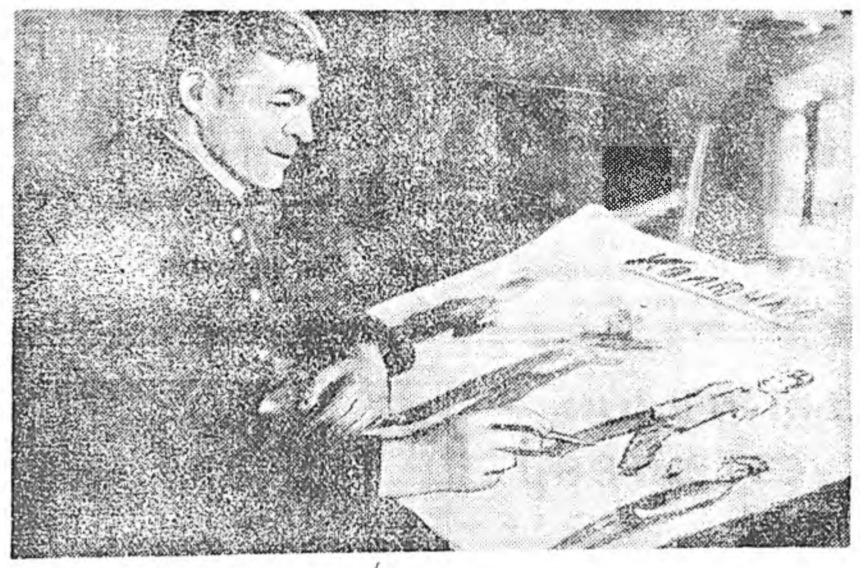
Семинарта хабаадагшад «Хүдөө ажахые эрид хүгжөөхэ тухай КПСС-эй ЦК-гэй Пленумүүдэй шиидхэбэринүүд ба агитаторнуудай зорилгонууд» болон бусад темэнүүдээр лекцинүүдые шагнаба.

«Мүнөө үедэ ажалшадые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ агитаторнуудай зорилгонууд» гэһэн темээр КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр Ц. О. Очиров лекци уншаба.

«Агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэриин дүршэл тухай» гэһэн темээр партиин обкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагшын орлогшо нүхэр Зугеев лекци уншаа.

Семинарта хабаадагшад научно-популярна фильмнүүдые хараһан ба хүдэлмэриингөө дүй дүршэлые андалдан абалсаһан байна.

Ханын газетэдэ эдэбхитэйгээр хабаадагша

«Локомотив» гэжэ ханын газетэ Улан-Удын паровозно депогой коллективэй дунда хүндэтэй болонхой юм. Газетын редколлегиин гэшүүд—машинистнууд, слесарьнууд болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд коллективэйнгээ ажал хүдэлмэрине газетэдээ һайнаар харуулхын тула ехэ оролдолго гаргана. Редколлегиин гэшүүн машинист Василий Иванович Кузьмичёв газетэ гаргалсалгада эдэбхитэйгээр хабаададаг юм. Неделидээ 2—3 гарадаг «Колючка» гэжэ ханын газетэдэ нүхэр Кузьмичёв мүн лэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Тэрэ элдэб һонирхолтой зурагуудые, нүхэрэй шарж болон карикатурануудые зуража, цехын хүдэлмэридэ бии байһан элдэб дутагдалнуудые усадхаха хэрэгтэ туһална.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улан-Удын паровозно депогой машинист В. И. Кузьмичёв цехтэ гарадаг «Колючка» гэжэ ээлжээтэ ханын газетые гаргалсажа байна.

Ф. Моренецэй фото.

И. В. Мичуринай түрэһөөр 100 жэлэй ой тэмдэглэгдэнэ

Ородой агууехэ эрдэмтэ Иван Владимирович Мичуринай түрэһөөр 100 жэлэй ойе республикын ажалшад үргэнөөр тэмдэглэжэ байна. Республикын предприяти, эмхи зургаанууд, һуралсалай газарнуудаар, клуб, библиотекэ, культурын ордонуудта, колхозууд ба совхозуудта байгаалиие шэнэдхэн хубилгагша Иван Владимирович Мичурин тухай элидхэл, лекци, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэ. Уран гоёор зохёогдоһон фото-зурагуудай, номуудай выставкэнүүд эмхидхэгдэнэ.

Улан-Удын Пионернүүдэй ордон энэ шухала удхатай үдэртэ зорюулан, һүүлэй үедэ олохон хэмжээ-ябуулгануудые үнгэргөө. Тэндэ эдир натуралистнуудай слёт боложо, һургуули шадарайнгаа участогуудта хүүгэдэй ургуулһан элдэб зүйлэй ургамалнуудай выставкэ эмхидхэгдэһэн байна. Мүн «Сонхо дээрэ ургуулагдадаг сад», «Байгаалиие шэнэдхэн хубилгагша И. В. Мичурин» гэжэ темэнүүдээр һонирхолтой хөөрэлдөөнүүд болоо. Тэрэшэлэн октябриин 30-да Мичуринай нэрэмжэтэ үрэ-жэмэсэй станциин научна хүдэлмэрилэгшэдтэй пионернүүдэй уулзалга эмхидхэгдэхэ ба «И. В. Мичурин» гэжэ кинокартина харуулагдаха юм.

Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекэ «Иван Владимирович Мичурин» гэжэ гаршагтай уран гоёор зохёогдоһон фото-зурагуудай ба номуудай выставкэ эмхидхээ. Тэрэнь «Мичуринай һургаал — советскэ биологиин хүгжэлтын дээдэ шатань», «Иван Владимирович Мичуринай ажабайдал ба ажал-ябуулга», «Мичуринай һургаалые советскэ эрдэмтэд ба хүдөө ажахын түрүүшүүл саашань хүгжөөнэ» гэһэн таһагуудтай. Тэндэ табигдаһан номуудайнь дунда: И. В. Мичуринай суглуулагдамал зохёолнууд, Вячеслав Лебедевэй «Байгаалиие шэнэдхэн хубилгагша», М. Е. Озерный гэгшын «Кукурузын үндэр ургаса», Лысенкын «Агробиологи» гэжэ ба бусад олон номууд бии.

Кяхтын хизаар ороноо шэнжэлэлгын Обручевой нэрэмжэтэ музей ородой агууехэ эрдэмтэн И. В. Мичуринай түрэһэн үдэрэй ойдо зорюулан, ехэхэн выставкэ эмхидхээ. Выставкэ И. В. Мичуринай ажаябадал ба ажал-ябуулгые ехэ һайнаар, дэлгэрэнгыгээр харуулна. «Республикын ба аймагай хүдөө ажахын түрүүшүүл-мичуринецууд» гэһэн тусхай таһагтань табигдаһан элдэб сортын үрэ жэмэсүүд олониие һонирхуулна. Тэндэ нютагай мичуринецуудай ургуулһан томо үрэтэ анис, пекин-шафрэный, боро анис гэхэ мэтын үрэ-жэмэсүүд бии.

Мүн И. В. Мичуринай түрэһэн үдэрые Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ пединститудай, зооветинститудай, хүдөө ажахын техникумэй студентнэр, городой эмхи зургаануудай коллективүүд үргэнөөр тэмдэглэжэ байна.

„БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭНДэ" БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Олониитэтэй холбоогүй парторганизаци"

Иимэ гаршагтай статья манай газетэдэ толилогдоо һэн. Маленковой нэрэмжэтэ колхозой парторганизаци колхознигуудай дундахи ниитэ-политическэ хүдэлмэрине хүтэлбэрилхэ болишоо. Агитаторнуудай семинар үнгэргэхэ, тэдэнэртэ туһалха, а... лай эмхидхэл һайжаруулха асуудалда анхаралаа табинагүй гэ... тэрэ статья соо хэлэгдэһэн байгаа.

Манай газетын редакцида КПСС-эй Сэлэнгын айкомой секретарь нүхэр Тихоненкын мэдээсэһэнэй ёһоор статья соо хэлэгдэһэн баримтанууд шалгалтаар тодорбо.

Маленковой нэрэмжэтэ колхозой партийна организациин хүдэлмэри һайжаруулхын тула КПСС-эй айкомой харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд эльгээгдээ. Ниитэ-политическэ хүдэлмэрине һайжаруулхын тула С... хын МТС-эй зонодохи инструкторска группатай хамта хэмжээ-ябуулганууд хараалагдаба.

„Хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилдэг столово"

Түнхэнэй аймагай Жэмһэг нютагтахи столово хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилнэ. Столово соонь ариг сэбэр сахигданагүй гэһэн бэшэг манай газетын октябриин 2-ой номерто дээрэ дурсагдаһан гаршагтайгаар толилогдоһон юм.

«Бэшэг соо хэлэгдэһэн баримтанууд шалгалтаар булта зүб байба. Тус бэшэг аймпотребсоюзай правленидэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, муугаар хүдэлмэрилһэнэйнгөө түлөө столовые даагша Акинин, официантка Беспалова хүдэлмэриһөө сүлөөлэгдэбэ. Саашадаа столовын хүдэлмэрине һайжаруулха хэмжээн абтаба» гэжэ манай редакцида Түнхэнэй аймпотребсоюзай правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Арьяев мэдээсэбэ.

Селькорнуудай бэшэгүүдээр хэмжээ абтаба

Улан-Удын Заудинск станциин дэргэдэхи Горпищеторгын 63-дахи магазинда эмхи гуримгүй, магазиние даагша Ангархаева худалдан абагшадта эдеэ хоолой зүйлнүүдые дутуугаар шэгнэжэ үгэнэ, тэдэнһээ үлүү мүнгэ абана гэжэ манай редакцида тэндэхи ажалшад мэдээсэһэн байгаа.

Эдэ баримтануудые шалгажа үзөөд, зохихо хэмжээ абахын түлөө тус бэшэгэй буулгабари Улан-Удын Горпищеторгын директор нүхэр Крыловто эльгээгдэһэн юм.

Манай редакцида нүхэр Крыловой мэдээсэһэнэй ёһоор, бэшэг соо заагдаһан баримтанууд булта зүб байба. Ажалшадта юумэ дутуугаар шэгнэжэ үгэһэнэй, мүнгэ үлүү абаһанай түлөө магазиние даагша Ангархаева харюусалгада хабаадуулагдаа. Мүн Горпищеторгын дирекци магазин соогоо эмхи гурим сахихыень нүхэр Ангархаевае уялгалһан байна.

И. В. Мичуринай һургаал малажалда хэрэглэгдэнэ

Хүн түрэлтэн эртэ урда сагһаа хойшо малые өөртөө ашаг туһатай тала тээшэнь саг үргэлжэ һайжаруулжа, ашаг шэмыень дээшэлүүлжэ байдаг гээшэ. Мүнөө бии байгаа элдэб түрэлэй мал хадаа ашаг шэмынгээшье, бусад шанарайнгаашье талаар хүнэй оролдолгын ашаар лэ энэ хүрөөд байгаа юм. Энэ хүдэлмэридөө хүн түрэлтэн нилээд ехэ дүй дүршэлтэй болонхой. Ородой агууехэ эрдэмтэ Иван Владимирович Мичуринай аша габьяань юуб гэхэдэ, эрдэмтэ хадаа байгаалиие хүндэ хэрэгтэй тала тээшэнь хубилгаха научна тон зүб, найдамтай харгы замуудые заажа үгэһэн байна. Мичурин өөрынгөө энэ һургаалай ёһоор, үрэ-жэмэстэ культурануудай 300 гаран эрхим сортнуудые шэнээр бии болгожо, малай болон ургамалай байгаалиие хубилгаха наукын үндэһэ һуурине табяа юм. Амиды байгаалиин хубилжа байдаг бодото шалтагаануудые тодоруулаад, органическа формонуудые хүнэй оюун ухаагаараа зорюута хубилгажа шадаха замуудые элирүүлхэ талаар И. В. Мичурин ехэ алхам хэһэн байна. Харин энээниие Ч. Дарвин шэнжэлээгүй шахуу байһан юм. Оршон тойрон байдалайгаа хубилхада амиды байгаалиин мүн лэ хубилалсажа байдаг тухай материалистическэ үзэл бодолдо түшэглэн, Мичурин шэнжэлгын хүдэлмэри ябуулһан байна.

«Хүнэй оролдосоо гаргаад байгаа һаань,—малшье, ургамалшье түргэнөөр, хүндэ ашагтай тээшээ хубилжа болохо юм» гэжэ И. В. Мичурин һургана.

Мичуринай һургаал болбол биологическа наукын тон олон асуудалнуудта хамаатай юм.

Манай республикада малай үүлтэр һайжаруулха гол зорилгонуудые хараадаа абан, Мичуринай һургаалай зарим шухала шухала зүйлнүүд тухайнь энэ статья дотор хэлээ.

«Үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри хадаа,—гэжэ мэдээжэ эрдэмтэ С. И. Штейман хэлэнэ,—хэдэ хэдэн хэмжээ-ябуулгануудһаа бүридэнэ: залуу малые һайнаар эдеэлүүлжэ, харууһалжа түлжүүлхэ, малые зүбөөр шэлэн үсхэбэрилхэ, тэдэниие һайнаар харууһалха хэрэгтэй. Хэрбээ энэ хүдэлмэриин нэгыеншье хэрэгсээнгүй орхижорхёо һаа, хэзээдэшье һайн үрэ дүн туйлагдахагүй».

Малай ашаг шэмые дээшэлүүлгэдэ тэдэниие һайнаар эдеэлүүлгын айхабтар ехэ удхашанартай байдагые тэмдэглэхэ зуураа, Штейман мүн малай үүлтэрые һайжаруулгын тон шухала байһан тухай заана. Тиигэжэл лэ Штейманэй хүдэлмэрилдэг «Караваево» гэжэ племенной совхоздо дунда зэргээр 6400 килограмм һү үгэдэг үнеэд бии болгогдоһон байна. Һүрэг соо ашаг шэмэ ехэтэй малай жэлһээ жэлдэ олошоруулагдажа байһан сагтал үүлтэр һайжаруулгын хүдэлмэри амжалтатайгаар ябуулагдана гэжэ тоологдохо ёһотой. Жэл соо 8—10 мянган килограмм һү үгэдэг үнеэд түрэдэггүй юм, харин ашаг шэмэ үгэлгыень дээшэлүүлхын түлөө тэмсэлээ тэдэнэй бүхы наһан соонь нэгэтэшье, заашье һулаарууулхагүй хэрэгтэй гэжэ Штейман хэлэдэг.

Хэрбээ үүлтэр һайнтай малтай байгаа һаа, хэдэн һайнуудыень шэлэн үлөөжэ, залуу малые өөһэдтөө хэрэгтэй тээшэнь шэглүүлэн түлжүүлжэ, һүрэгөө улам һайжаруулжа болохо. Зүгөөр, манай социалистическэ малажал дээрэ һайн үүлтэрэй малые нэгэ газарһаа ондоо тээ абаашажа үсхэхэ хэрэгтэй болодог. Жэшээ болгон манай Бурят-Монголые абажа харая. Эндэ хэдэн зуун жэлэй туршада табан хошуу мал үсхэбэрилэгдэжэ байгаа. Мүн гахайшье үсхэбэрилэгдэжэ захалһаар үнинэй. Теэд эндэхи мал нютагайнгаа эрхэ байдалда һайнаар таараһан байбашье, ашаг шэмэ багаар үгэдэг байба. Зорилго юуб гэхэдэ, тэдэ малайнгаа үүлтэр һайжаруулжа, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ хэрэгтэй. Энээниие туйлахын тулада бидэнэр мүнөө нютагайнгаа үүлтэрэй малые онсо һайн үүлтэрэй малтай шуһа ниилүүлэн һайжаруулжа байнабди. Жэшээлхэдэ, нэгэ жэгдэ нарин ба нарибтар нооһотой хонидтой болохын тула манай эндэхи шэрүүн нооһотой хонидто нарин нооһотой хусанууд табигдана. Энэ хүдэлмэри хайшан гээд ябуулагданаб гэхэдэ, түрүүн нютагай үүлтэрэй шэрүүн нооһотой хониндо нарин ноһотой хуса табяад, гараһан хурьганайнь ехэ хонин болоходо тэрээндэ мүн лэ дахин сэбэр шуһатай нарин нооһотой хуса табигдана. Иимэ аргаар һайжаруулагдажа байһан үүлтэртэ малай үүлтэр һайнтай малһаа ашаг шэмээрээ дутуугүй болоходонь лэ шуһа холижо, үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри дүүрэһэндэ тоологдодог.

Зүгөөр, иигээд лэ байхада малай үүлтэр һайжаршаха бэшэ, харин хүн гээшэ малые өөртөө хэрэгтэй тала тээшэнь дураараа үсхэбэрилхэ зэргэтэй. Хоёр ондоо үүлтэрһээ гараһан залуу малые гү, али хоёр ондоо сортоһоо гараһан ургамалые өөртөө хэрэгтэй тала тээшэнь шэглүүлэн түлжүүлээ, ургуулаал һаа, научна ёһоор хүдэлмэрилэгдэжэ байна гэжэ тоолохо ёһотой. Тэрэгүй һаа хүн гээшэ хододоо хубилжа байдаг амиды байгаалиин «хаяжа үгөөшыень абаад лэ байха баатай болоно» гэжэ Мичурин хэлэдэг байгаа.

Ямар мал, тэдэниие ямар сагга ороондо оруулхада өөрынгөө шанарые түлдөө дамжуулан үгэдэг бэ гэхэдэ, нэгэдэхеэр, тогтууржаһан хуушан үүлтэрэй мал, хоёрдохёор, холимог бэшэ, харин сэбэр шуһатай мал болоно. Тиихэдэ бага наһатай гү, али үтэлһэн малда орходоо бэеэ хүсэһэн, эгээл жагсаад ябаһан мал түлдөө өөрынгөө шанарые һайнаар дамжуулдаг юм. Мүн ороондо орожо байһан тэрээхэн үедөө хүсэ шадал һайнтай байхаһаа гадна, үнеэд—һү ехэтэй, адуун—ульгам байгаа һаа, тэрэ шанарынь түлдэнь дамжан ородог.

Зүгөөр, хоёр үүлтэрэй хоорондоһоо гараһан залуу малые бэеэ хүсэтэрынь ямараар түлжүүлһэнһээ тэдэнэй ашаг шэмэ ехээр дулдыдаха байна. Мүн тэрэнэй үшөө түрөөдүй ябахадань эхыень һайнаар эдеэлүүлжэ, харууһалжа байха хэрэгтэй. Ажамидаралай газаа талын, оршон тойроной байдал гээшэ шуһа холижо гэхэ гү, али хоёр ондоо үүлтэрэй хоорондоһоо гараһан залуу малай, мүн ургамалай (гибридэй) хүгжэлтэдэ айхабтар ехэ нүлөө үзүүлдэг, олонхи ушарта уг дамжажа абаһан шанарыень булижа болохо юм гэжэ Мичурин һургадаг һэн.

Һая бэеэ оложо байһан амитанай хүгжэлтэдэ эхынь бэе, тэрэнэй тамир шадал ехээр нүлөөлдэг байна гэжэ олон тоото туршалгануудаар тодоруулагдаа. Юуб гэхэдэ, үрэ болбол эхынгээ бэеһээ хоолоо абажа амитан болодог бшуу. Мүн тэрэшэлэн нарай түл хүхөөр байхадаа эхынгээ эдиһэн, ууһан юумэ хубаалдажа, түлжэдэг байна. Түрөөгүй байха үеынхидэнь ор ходоо түлнүүдэй гараһанай һүүлдэ тэдэниие хүнүүд саг үргэлжэ хаража, адаглажа байха аргатай болодог. Хоёрой хоорондоһоо гараһан гибрид заатагүй нютагайнгаа түрэлые ехээр һажаадаг гэжэ Мичурин һургадаг һэн. Юуб гэхэдэ, угаараа хадаа тэрэ нютагай эрхэ байдалда үлүү һайнаар тааранхай, даданхай байна бшуу. Малай үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри ябуулхадаа Мичуринай энэ заабариие ходоо һанажа ябаха хэрэгтэй. Хонидой үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэриие хаража үзэе. Бидэнэр мүнөө нютагай шэрүүн нооһотой хонидоо нарин нооһотой болгохо зорилго табинхайбди. Тиигэхэдээ манай Байгал шадарай шэрүүн байдалда дадаһан шанарыень үлөөгөөд шэрүүн нооһотой хонидоо нарин нооһотой болгохо зорилго табигдана. Хэрбээ хүнэй эдэбхитэйгээр хамааралсаагүй һаа, Мичуринай һургаалые баримталан хэдэ хэдэн хэмжээ-ябуулгануудые хүсэд дүүрэнээр бэелүүлээгүй һаа, зүгөөр ямаршье һайн, нарин нооһотой үүлтэрэй хусанууд шэрүүн нооһотой хонидой үүлтэрые һанаһандамнай хүрэхөөр һайжаруулжа шадахагүй юм. Тусхайлхада, ондоо нютагуудһаа асарагдадаг хусануудай үүлтэрые, өөһэдэйнь бэеын шанарые наринаар харалсажа, тэдэниие үлүү ехээр таргалууланшьегүй, тураанишьегүй тэнхээ шадал һайнтайгаар байлгаха шухала. Ороондо оруулхадаа хуса эмэ хонин хоёрой наһыень хараадаа абалсаха, залуу хусануудые дан олон хонидто табингүй, харин бэеэ хүсэжэ жагсаһан хусануудые ороондо хүсэд хэрэглэхэ хэрэгтэй. Наһаа хүсэһэн хусада залуу эхэ хонидые табихада һайн байдаг. Харин зарим газарта үшөө жагсаагүй, олонхи ушарта туранхай түлгэ хусануудые наһаа хүсэһэн томо, нютагайнгаа эрхэ байдалда таарангги, хүсэ шадал һайнтай эхэ хониндо табидаг ушар үзэгдэдэг. Иигэхэдэнь хоёрой хоорондоһоо гараһан хурьган шэрүүн нооһотой эхынгээ талые ехээр барижа гарадаг байна.

Малай үүлтэрыень һайжаруулхатаяа хамта, мүн тэдэнэй амидарха шадалые һайн болгохо асуудалые мартажа болохогүй. Нютагайнгаа эрхэ байдалда таараһан шэрхи т... бир мал үдэсөөр һайн, түлнүүдынь түргэнөөр томо болодог, бэе һай... тай, ашаг шэмэ ехэтэй, тиимэ... эдиһэн тэжээлээ харюулжа шад... хаар ашаг шэмэ ехэтэй байдаг.

Хоорондоо дутэ түрэл малнуудай ороондо оруулхада өөдэгүй муу, эрэ... дэг түлнүүдэй гарадаг ушарнууд үзэгдэдэг. Тиимэһээ дутэ түрэл ма... нуудые ороондо оруулжа болохогүй. Харин ондоо түрэлэй мал ороонд... оруулхада түлэнь эли бодо солб... һайн байдаг байха юм. Эхэ эсэ... хоёройнь үрэнүүдэй илгаанайнь бү... ехэ байха тума һая бүрилдэжэ ба... гаа амитанай бэе һайнаар хүгжэд... тиимэһээ амидарха шадалынь у... байдаг.

Малай амидарха шадалыень яажа дээшэлүүлхэ, шэрхи тобир түл аб... ха тухай профессор Милованов ...аргануудые дурадхана:

1. Ороондо орохоһоонь хоёр һара урдуур малые илгажа эдеэлүү... хэ: эхэ малдань таряа талха бага... үгөөд, гол түлэб ногоон тэжэ... лээр, харин хуса, буха, азаргануудые гол түлэб таряа талхаар эдеэлүүл... хэрэгтэй.

2. Ондоо үүлтэрэй гү, али онд... ондоо эрхэ байдалда түлжүүлэгд... һэн хэдэн хусануудай, бухануудай, азаргануудай холимол үрөөр эхэ м... лые үрэжүүлхэдэ һайн.

3. Ондо ондоо газарнуудһаа асар... һан эрэ малай үрэһөөр эхэ малы... үрэжүүлхэдэ болохо.

Манай республикын колхозуудай хүдэлмэридэ шухала хэрэгтэй ми... чуринска биологическа наукын з... рим асуудалнууд тухай хэлэбэбди. Мичуринска агробиологическа наука хадаа социалистическэ хүдөө ажа... хын үйлэдбэритэй нягта холбоотой юм. Манай малшад агууехэ эрдэ... тын һургаалые хүдэлмэридөө үргэ... нөөр хэрэглэхэ байна.

М. Иванов, Бурят-Монголой зооветинститудай кафедрын даагша, хүдөө ажахын наукануудай кандидат.

Аймагай хүдөө ажахын выставкэнүүдһээ

Һайнаар үнгэргэхэ аргатай байгаа

…ан Кяхта городто аймагай …ажахын выставкэ хоёр үдэр …ложо үнгэрбэ. Выставкэдэ хү…ажахын 262 түрүүшүүл хабаа…дэнэй дунда Погранична ба …н МТС-үүдэй механизатор…колхозуудай һаалишад, хони…болон гахайшад бии. Гансахан …эй нэрэмжэтэ колхозһоо 30 га…рүү колхознигууд выставкэдэ …далсаба.

…өө ажахые хүгжөөхэ тушаа …н табиһан түүхэтэ шиидхэбэ…дые бодото дээрэнь бэелүүлхэ …гоор ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ …ай колхозууд машинно-трак…станцинуудтай хамтадаа ни…хэ хүдэлмэри хээ. Энээн тухай …вкын залнууд элеэр харуулна. …инэй нэрэмжэтэ колхоз үнгэр…элдэ үнеэн бүриһөө дунда зэр…949 литр һү һаажа, аймаг соо …рүүлбэ. Колхозой 4-дэхи фер…һаалишад Р. М. Русанова, Е. Г. …феева, В. А. Игумнова, Ф. Г. …ткева, Н. Б. Ванчикова гэгшэд …ай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө …зэргээр 1000—1200 литр һү …, нэмэлтэ түлбэридэ тус тус…50—400 литр һү абабад. Тус …н залуу һаалишан Ольга Мол…а даажа абаһан 12 үнеэнһээ …зэргээр толгой бүриһөөнь 1286 …һү һаагаа. Тэрэнэй гансахан …та» гэжэ үнеэниинь 2700 литр …бэ. Эндэһээ урагша аймаг соо …ай үүлтэрэй үнеэнһээ иимэ …һүнэй абтахань үзэгдөөгүй …Выставкэдэ ерэһэн һаалишад …колхозой һаалишадай дүй дур…е хаража, нютагай үнеэнһээ …литрһээ дээшэшье һү һаажа бо…юм байна гэжэ этигэбэ. Мүнөө …Калининай, Маленковой нэ…этэ колхозууд ороохо тарянай …а һайн ургаса хуряагаа. Ка…ай нэрэмжэтэ колхоз 2902 гек… га бүриһөө дунда зэргээр 9,9 …нер шэнисэ хуряаһан байна. …колхозой тарянажалай хоёрдо…бригада (бригадирынь А. М. Су…ев) Царам гэжэ газарта тариг…н 50 гектар газарһаа га бүриин …центнер шэнисэ, Увал гэжэ газарта 20 гектар полиин га бүриһөө 9 центнер просын ургаса абаба.

Выставкын залнуудта кукуруза нилээд һайнаар харуулагдаа. Энэ жэлдэ Калининай, Ульяновай нэрэмжэтэ колхозууд зуугаад гектар кукурузын полинуудай га бүриһөө 200—250 центнер ногоон эшэ намаа хуряажа, горьтой силос дараба. Мүнөө жэл аймаг дотор 7000 тонно кукурузын силос даргданхай.

Выставкэ дээрэ Кяхтын ба Погранична МТС-үүдэй механизаторнуудай амжалта харуулһан хэдэ хэдэн диаграмма, плакадууд тусхай таһагые эзэлнэ. Кяхтын МТС-эй 6-дахи тракторна бригадын трактористнууд Борис Осеев, Дашидондок Цыбиков, Иван Бабкин тракторна хүдэлмэриингөө жэлэй түсэбые 210—250 процент дүүргэжэ, выставкэдэ хабаадаха хүндэтэ эрхэ олоһон байна. Мүн Погранична МТС-эй трактористнууд Тулбуров, Сабиров, комбайнер Дансарунов гэгшэд һайн амжалта туйланхай.

Тиихэдэ Кяхтын хизаар ороноо шэнжэлэлгын музей ба Кяхтын хүдөө ажахын техникум выставкэдэ хабаадалсаба. Музейн үрэ жэмэстэ сад соо жэл бүри баян ургаса ургуулагдана. Е. Г. Агафоновой ургууһан 30,6 килограмм шэгнүүртэй тыквэ ба олон сортын жэмэсүүд харуулагдаа. Аймагай хүдөө ажахын выставкые колхознигууд, механизаторнуудһаа гадна, городой ажалшад, студентнэр хаража, ехэтэ һонирхобо.

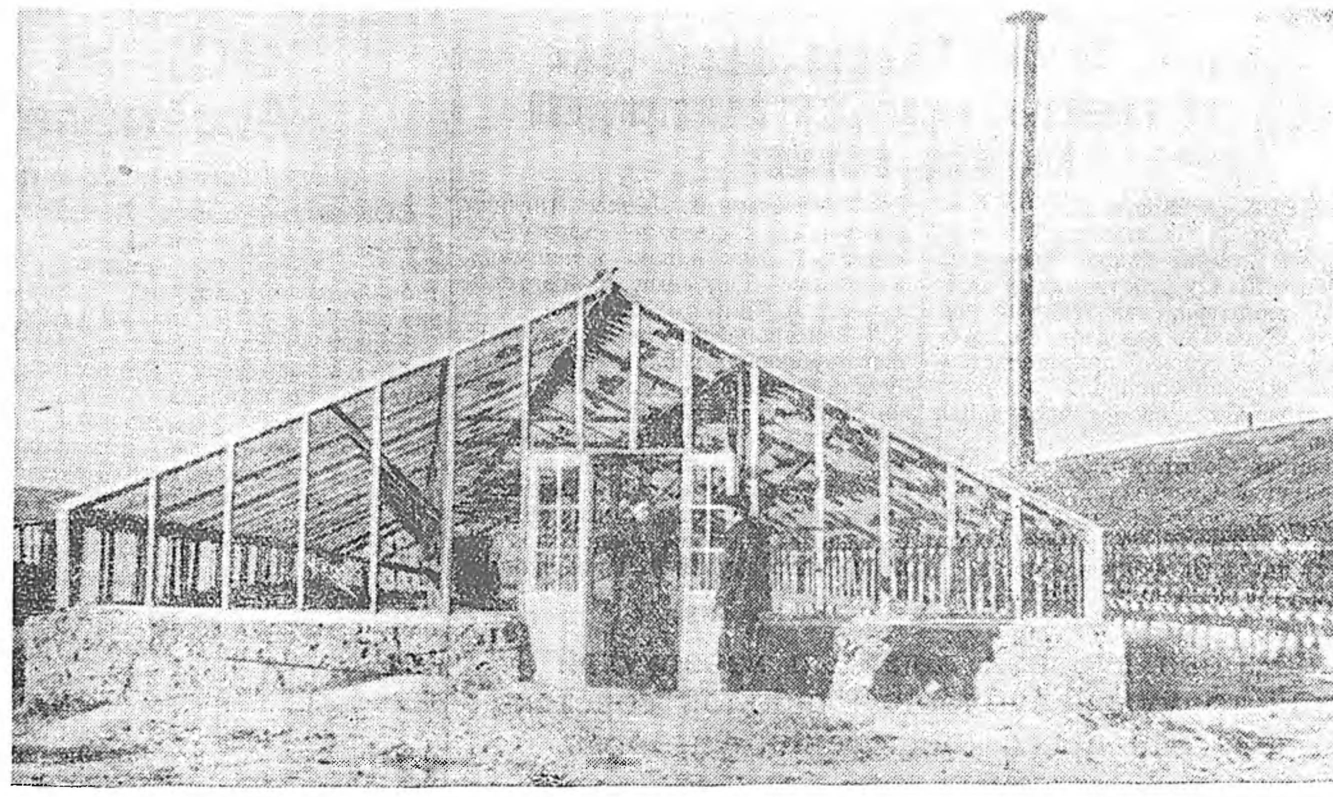
Гэбэшье, тус выставкэдэ хүдөө ажахын түрүүшүүлэй амжалта ба дүй дуршал үшөө гүнзэгыгөөр, һанаһанда хүрэхөөр харуулагдаагүй гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Юуб гэбэл, аймагай выставкын комитет ба колхозуудай зарим хүтэлбэрилэгшэд энэ шухала хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр хандаа, эмхидхэлэй хүдэлмэри муугаар ябуулаа. Выставкын нээгдэхэ үдэрһөө эхилээд, эмхи гуримгүй ябадал үзэгдэбэ. Выставкэ үглөөнэй 10 часта нээгдэхэ аад, үдэрэй 12 часта нээгдээ. Выставкын залнуудта ямаршье гурим сахигдаагүй. Зарим колхозуудай түрүүшүүл өөрынгөө туйлаһан амжалта тухай хөөрэхэ аад, орой ерэнгүй, архидашаһан ушарнууд үзэгдөө. Яахадааб гэхэдэ, түрүүшүүлэй хөөрөө, лекци эмхидхэхэ тушаа выставкын комитет һанаагаа зобоогүй.

Ульяновай нэрэмжэтэ колхозһоо нилээд олон экспонадууд асарагдаха ёһотой аад, кукурузын хэдэн эшэ, арбаад хартаабха, хэды еды һонгино, 2—3 килограмм ороохонһоо бэшэ юушьегүй байба. Ядахадаа кукурузын али тухай ургаса хуряагдааб, эшэнүүдынь али тухай үндэртэй болоһон байгааб гэжэ бэшэгдээгүй. Тус колхозой малажалай ба тарянажалай хүгжэлтые харуулһан нэгэшье плакат, диаграмма зурагдаагүй, түрүүшүүлэй хэдэн дүрсэ ханада үлгэгдэшэнхэй. Калининай нэрэмжэтэ колхоздо овощиин яһала һайн ургаса хуряагдаашье һаань, хэнэй ургууһан тухай, ургасын гараса ба полинуудай нэрэ огто бэшэгдэнгүй, столнууд дээрэл миин табигдаһан байба. Иимэ ушарнууд Ульяновай нэрэмжэтэ, «Красное знамя» колхозуудһаа ерэһэн экспонадуудай дунда үзэгдэнэ. Зарим колхозууд выставкэдэ асарха ёһотой малаа бултыень асараагүй, зариманъ оройдоошье асараагүй. Жэшээлхэдэ, Ленинэй, Маленковой нэрэмжэтэ колхозууд нэгэ хэдэн хони, Сталинай нэрэмжэтэ колхоз орой ганса үнеэ асараа. Малажал ехэтэй Калининай нэрэмжэтэ колхоз нэгэшье мал асараагүй. Гадна, выставкэ дээрэ, юундэшьеб, гахайнууд харуулагдаагүй.

Кяхтын ба Погранична МТС-үүд малажалай ажал ехэтэй хүдэлмэри механизацилга, малай байрануудые барилга тухай нэгэшье диаграмма, плакат бэлэдхээгүй, шэнэ техникые мууса харуулаа.

Кяхтада хүдөө ажахын выставкые эмхитэйгээр, һонирхолтойгоор, хүнүүдтэ үнэхөөрөө туһа болохоор үнгэргэхэ арга бии байгаа. Юундэб гэхэдэ, аймагай малшад болон механизаторнуудай харуулхашье, хөөрэхэшье юумэн олон юм.

В. Баторов.

Ивалгын аймагай Андреевэй нэрэмжэтэ колхоздо 3 секцитэй горьтой ехэ теплицэ баригдажа байна. Теплицын барилга дүүрэхэ дүтэлөө.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: наада таладань теплицын нэгэ секци харагдана.

З. Веснинагай фото.

Мүртэй юумэн хэгдэнэгүй

Зэдын аймагай Боргойн сомоной Кагановичын нэрэмжэтэ колхоздо (түрүүлэгшэнь Б. Мурхонов, парторганизацинь секретарь Д. Дарицыренов) малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлгээр мүртэй юумэн хэгдэнэгүй. Жэшээлхэдэ, колхозой центртэ ойрохон байдаг булагай хажууда гахай ба шубуудынь байрладаг. Теэд эндэнь хүн байраараа байжа хүдэлмэрилдэггүй. Нэгэ эхэнэр центрһээ ябажа, хори гаран гахай, зуу гаран шубуу харуулһална. Эндэхи гахайн ба шубуунай байра мүнөө хүрэтэр заһабарилагдаа, дулаалагдаагүй. Гахайшанай байха гэр бии нэрэтэй юм. Гэбэшье, тэрэнь үүдэ, сонхогүй байһаар. Малнуудынь һүнишдөө харууһагүй хононо.

Хонишон Аюровагай отарын хонид үбэлдөө, хабар эртэ хурьгалха юм. Тэндэ хонидой байра ба малшадай байха гэр хүсэд заһабарилагдаа гэхын аргагүй. Мүн хонидто үбэлдөө эдюулхэ үбһэн ба солоомо отарын үбэлжэхэ газарта буулгагданагүй.

Колхоз үбһэ хуряалгын түсэб холо дүүргээгүй. Гэбэшье, тарянай солоомо ба мэхиинэ хуряагданагүй. Гадна, тарянай һүүл, һагшадаһа гэхэ мэтын тэжээл суглуулагданагүй.

Колхозой правлени, партиина организаци малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые шамдуулха, үбһэ тэжээлээ малай байрануудта буулгаха хэмжээ дары абаха зэргэтэй.

Д. Цыремпилов.

Холын хойто аймагай ажалшадта эд бараан

Хойто-Байгалай аймагай ажалшадай эрилтые дүүрэн хангаха зорилгоор Бурмонкоопсоюзай Иркутскдахи аймаг хоорондын база «Байкал» портоор дамжуулан тиишэ эд бараа, эдеэ хоолой зүйл эльгээжэ байдаг. Жэшээнь, байгша оной октябрь һарада тус аймагта зорюулан 60 тонно макарон, 25 тонно тоһон, 18 тонно колбаса болон бэшэ зүйл эльгээгдээ. Тиихэдэ эд бараан, хубсаһа хунар элбэгээр эльгээгдэһэн байна.

Тэрэшэлэн Баунтын аймагай ажалшадта эльгээгдэхэ эд бараан, эдеэ хоолой зүйлнүүд Бурмонкоопсоюзай Читэдэхи базада абтаад байна. Энэнь үбэлэй түрүүшын харгыгаар Богдарин эльгээгдэхэ юм. Бурмонкоопсоюзай Романовскадахи автобаза эдэ ашаа зөөхын тула «ЗИС-5» маркын 12 автомашина бэлдэжэ байна.

Д. Колмаков.

Хоёр фермын мүрысөөн

Хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудые эрид ехээр дэбжээхэ талаар партин, правительствын заабарииые бэелүүлэн, Курумканай аймагай Баргханай сельсоведэй Молотовой нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин колхознигууд, илангаяа хонишод ажахын үнгэрэгшэ жэл соо нилээд һайн амжалта туйлаһан байна. Артелиин хонишод ажахын үнгэрэгшэ жэл соо нарин нооһотой хонидые 1000 толгойгоор, нарибтар нооһотой хонидые 2000 толгойгоор олон болгоо. Энээнэй ашаар 1954 ондо бүхы хониин һүрэг соонь 23,5 процент шэрүүн нооһотой хонид байгаа һаа, энэ жэлдэ 7 процентдэ хүрэтэрөө үсөөн болгогдобо.

Тус колхоздо хониной-товарна хоёр фермэ бии. Нэгэдэхи, комсомольско-залуушуулай фермые ВЛКСМ-эй айкомой гэшүүн Байдо Раднаев, хоёрдохи фермые Эрдэни Базаров хүтэлбэрилнэ. Фермэнүүдые даагшадай хэшээл оролдолгоор хоёр фермын хонишодой хоорондо социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэһэн байгаа. Хони үсхэбэрилгын түрүүшүүлэй дүй дуршал үйлэдбэридэ зоримгойгоор нэбтэрүүлэгдээ. 1954 оной намар нэгэдэхи фермэдэнь—2300 толгой, хоёрдохидонь—2600 толгой хониин искусственна аргаар үрэжүүлэгдээ һэн.

Эндэхи хонишодой хэһэн ажал дэмы хосороогүй. Нэгэдэхи фермэ дээрэ искусственнаар үрэжүүлэгдэһэн 2300 хониинһоо 2294 хурьган үбэл ба хабар эртэ абтаһан юм. Хоёрдохи фермэдэнь искусственнаар үрэжүүлэгдэһэн хонидой 89 процентнь хурьгалһан байна. Хонишод түрүүшынгээ амжалтаар һанаагаа амараагүй, Байгал шадарай шэрүүн хүйтэн үбэл хурьгадые бүрин бүтэнөөр түлжүүлхын түлөө шангаар тэмсээ һэн. Тэдэнэр наукын туйлалтанууд болон түрүүшүүлэй дүй дуршалые хэрэглэжэ, хурьгадаа түлигдэдэггүй байранууд соо, кошарно-базова аргаар түлжүүлһэн байгаа. Иимэ арга хэрэглэхэдэнь ехэ һайн байба. Жэшээлхэдэ, нэгэдэхи фермын хонишон Цыпилма Цыренова 100 хонин бүхэнһөө 99 хурьга абажа түлжүүлээ. Тиихэдэ нэгэдэхи фермэдэнь абтаһан түлнүүдэй 99,7 процент, хоёрдохи фермэдэ—95 процент түлжүүлэгдэбэ.

1955 ондо нооһо хайшалха түсэб 109 процент дүүргэгдэһэн байна. Хэрбээ 1954 ондо хонин бүхэнһөө 1.840 грамм нооһон хайшалагдаһан һаа, 1955 ондо 2.300 грамм хайшалагдаа. Үнгэрэгшэ жэлэйхинһээ 50 процент ехэ нарин, 70 процент ехэ нарибтар нооһон гүрэндэ тушаагдаа. Хэрбээ тус колхозой фермэнүүдһээ үнгэрэгшэ жэл гүрэндэ аяар 34 центнер шэрүүн нооһон тушаагдаһан байгаа һаа, энэ жэл оройдоо 5 центнер иимэ нооһон тушаагдаба.

Нарин нооһотой хони үсхэбэрилгээр нэгэдэхи фермын хонишод яһала һайн амжалта туйлаба. Тэдэнэр нарин ба нарибтар нооһо хайшалалгые хоёр дахинһаа үлүүгээр дээшэлүүлээ. Энээнһээ гадна, тус фермын хонишод нооһоной валовой абалгааршье нүгөөдэ фермэһээ холо урдалаа. Жэшээлхэдэ, 1954 ондо хонин бүхэнһөө 1.840 грамм нооһо хайшалһан байбал, 1955 ондо 2.550 грамм хайшалба. Тиихэдэ хоёрдохи фермэдэ нёдондо хонин бүхэнһөө 1.660 трамм нооһоной хайшалатдаһан байбал, мүнөө жэл 2 килограмм нооһон хайшалагдаа.

Зарим отарануудай хонишод нооһо хайшалалгаар илангаяа һайн амжалта туйланхай. Нүхэр Падмитовагай даажа байһан отарын (нэгэдэхи фермэ) хонин бүриһөө дунда зэргээр 4 килограмм нооһон хайшалагдаа. Энэ фермын хонишод Цыпилма Олмоева 3,8 килограмм, Будажап Малакшинова Бутыд Мандарова хоёр—3.130 грамм нооһо хонин бүриһөө хайшалһан байна.

Тус колхозой хонишод оролдосото ажалайнгаа түлөө нэмэлтэ түлбэри ехээр абана. Нэгэдэхи фермын хонишодто 9500 түхэриг, хоёрдохи фермын хонишодто 3100 түхэриг үгтэһэн байна. Эрхим хонишод Б. Малакшинова, У. Раднаева, Р. Падмитова, Б. Мандарова, фермые даагша Б. Раднаев гэгшэд нооһо ехээр хайшалһанайнгаа түлөө мүнгэн шан горьтойгоор абанхай.

Саашадаа хонидһоо нооһо бүри ехээр хайшалха арга боломжонууд нилээд ехэ гэжэ мэдэһэн Барханай хонишод Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XX съездын хүндэлэлдэ мүрысөө дэлгэрүүлэн, хонидтоо элбэг тэжээл суглуулжа, дулаан байрануудые түхеэржэ, үбэлэй хүйтэниие эрхим бэлэдхэлтэйгээр угтахын түлөө тэмсэжэ байна.

К. Халтанов, «Курумканай колхозник» газетын редактор.

Шударгы ажалай үрэ дүн

…рибайкальска аймагай центр …нтаево тосхондо хүдөө ажахын …авкэ үнгэргэгдэбэ. Колхозууд…хамта 250 гаран түрүүшүүл …тавкэдэ ерээ. Ажахын үнгэрэг…жэлдэ һү ехээр һааһан Хрущевой …эмжэтэ колхозһоо аяар 35 хүн, …тоодо 8 һаалишад ерэбэ. Тэдэ …ишад үнеэн бүриһөө дунда зэр…1600 литрһээ дээшэ һү һааһан …иа.

…нэ жэлэй выставкэ зарим дутаг…уудтай байбашье, урдынхиһаа …аар эмхидхэгдээ гэжэ тэмдэглэ…хэрэгтэй. Выставкэ экспонадуу…р баян. Ашаг шэмэ ехэтэ олон …сагаан эдеэнэй дээжэ, аржагар …эдеэтэй ороохо тарян, хар…бха, овощь гэхэ мэтын газарай …н выставкэ дээрэ булта харуу…даа.

«Заветы Ильича» колхозой суута …шан Зинаида Ивановна Темни…агай хаража байдаг «Пучок» гэ…нэрэтэй гунжые выставкэдэ орог…илангаяа ехээр һонирхожо ха…а. Тэрэ бэеэр томоньшье бэшэ, ню…ай үүлтэрэй юрын лэ гунжан юм. …зүбөөр, һайнаар түлжүүлэгдэжэ …болоод, тугаллаһанайнгаа һүүл…зоотехническэ заабариин ёһоор …элүүлэгдэжэ, харууһалагдажа …һанай ашаар түрүүшынгээ жэл…2700 литр һү һаалгаба. Нүхэр …никова ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ …эн бүриһөө 2397 литр һү һааһан …на.

…Хрущевой нэрэмжэтэ колхоздо …алладаг БМАССР-эй Верховно …дэй депутат Анна Алемасовагай …рдохи жэлээ һаажа байһан «Доч…» гэжэ үнеэн выставкэдэ табигда… Тэрэ үнеэн үнгэрэгшэ жэлдэ тугаллаад, мүнөө жэл шэргэтэрээ, 300 хоног соо, 2720 литр һү һаалгаа.

Үнеэдые, племенной бухануудые, үүлтэртэ тугал буруунуудые, хатарша, жороошо, хүндэ ашаа шэрэгшэ моридые нараһанайнгаа һүүлдэ хүнүүд гахайн байһан газарта ошоно. Оройдоол хоёр наһа хүрэбэшье, 189 килограмм татадаг, энэ жэлдэ хоёр дахин түрэжэ, 15 поршоонхо гаргаһан нэгэ эхэ гахай эндэ асарагдаа. Хайшан гэжэ энэ гахайе түлжүүлһэн, ямар аргаар олон поршоонхо абаһан тухайгаа гахайшан Екатерина Михайловна Патрахина хүнүүдтэ хөөрэжэ үгэнэ.

Мүн тарянажалда туйлаһан олон амжалтанууд выставкэ дээрэ үргэнөөр харуулагдаба. Энэ жэлдэ 30 гектар талмайн га бүриһөө 19 центнер шэнисын ургаса хуряаһан Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой нүхэр А. Н. Чукреевэй хүтэлбэрилдэг тарянажалай бригадынхидай амжалта эндэ харуулагдаба. «Тарян-ажал» гэжэ зал соо орогшод манай эндэ шэнэ культура болохо кукурузын эшэ намаа, буурсаг ехээр һонирхон харана. Мүн энэ колхозой кукуруза ургуулгын звеногойхид 8 гектар талмайн гектар бүриһөө силосто оруулагдаха 270 центнер ногоон эшэ намаа, нэгэ гектар дээрэһээ 42 центнер буурсаг хуряаһан байна. Сагай уларилай муу байгаашье һаань, энэ звеногойхид кукурузынгаа поли дээрэһээ гол түлэб яһала һайн ургаса хуряагаа.

Тарянайнгаа бүхы талмайн га бүриһөө 15 центнер ургаса хуряаһан Сталинай нэрэмжэтэ колхозой тарянажалай бригадынхидай олон жэлэй дүй дуршал хүнүүдые нилээд һонирхуулба. Хүн зониие эмхидхэхэдээ шадамар колхозник Н. С. Арефьев тэрэ бригадые хүтэлбэрилдэг. Энэ бригадынхид агротехническэ заабариие нарииаар сахидаг дээрэһээ ороохо тарянай баян ургаса ургуулна.

«Путь коммунизма» колхоз энэ жэлдэ капустын тарилгын гектар бүриһөө дунда зэргээр 130 центнер ургаса хуряажа, выставкэдэ хабаадаха хүндэтэ эрхэ олоһон байна. Энэ колхозһоо асарагдаһан томо капустанууд харуулагдана.

Колхозуудһаа гадна, мүн аймагай зарим түрүү предприятинууд выставкэдэ хабаадалсаба. Энэ жэлдэ түсэбөө 127 процент дүүргэжэ, даалгабариһаа гадуур 55 мянган түхэригэй сагаан эдеэ бүйлүүлһэн Турунтаевска тоһоной заводой хүдэлмэри выставкэдэ харуулагдаба. Ан бариха жэлэйнгээ даалгабариие 700 процент хүрэтэр дүүргэһэн ангуушан Н. Е. Шангин выставкэдэ мүн лэ хабаадалсаа.

Эдэ түрүүшүүлэй туйлалтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, аймагайнгаа хүдөө ажахые хүгжөөхэ арга боломжо эндэ барагдашагүй ехэ байна.

Выставкын нээгдэһэнтэй дашарамдуулан, аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн болоһон байна. Зүблөөндэ хабаадагшад ажахын энэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 2100 литр һү һааха, хамта 450 тонно мяха абаха гэһэн социалистическэ уялга абаад, малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхын түлөө мүрысөөгөө дэлгэрүүлхыень аймагайнгаа хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдые уряалһан хандалга баталан абаа.

Г. Ильин.

Hooho, һү, мяха ехээр абана

Выставкын залнууд соо гоё һай…аар түхеэрэгдэһэн олон экспона…д аймагай колхозуудай болон …мышленна предприятинуудай …л хүдэлмэриие, хүдөө ажахын …промышленна предприятинуудай …элмэрилэгшэдэй эсэшэ сусаша…гөөр ажаллажа, жэл бүри шэнэ …э амжалта туйлажа байһаниие …шэлнэ.

…неэдһээ һү ехээр һааха арга бо…жын аймаг дотор бии байһые …III партсъездын нэрэмжэтэ кол…ой стенд яһала элеэр харуулба. …с колхоз ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ …эн бүриһөө 1032 литр һү һаагаа. …н энэ артель тарянажалдаа ам…лта туйлана. Жэшээнь, 125 гек…талмайн гектар бүриһөө 21,7 …тнер эрхим шанартай шэнисэ …ряаһан байна.

Аймаг соогоо мал олонтой Карл …рксын нэрэмжэтэ, Уланай сомо…Ленинэй, Сталинай нэрэмжэтэ …лхозууд нарин ба нарибтар ноохо…й хонидые олоор үсхэбэрилжэ, …лхозуудайнгаа олзо доходые улам …дхэжэ байһанаа харуулба. Эдэ …лхозууд хонидойнгоо тоо толгойе олошоруулхаһаа гадна, ноохо хайшалалгаһаа олзо доход ехээр абадаг болоо. Ворошиловай, Баргажанай сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхозууд гахай олоор үсхэбэрилжэ, һайнаар шахажа, гахайн мяха гүрэндэ ехээр тушаадаг болоһон байна. Жэшээнь, Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз 1954 ондо эхэ гахай бүриһөө 9 поршоонхо абаһан һаа, 1955 ондо 14 поршоонхо абаа. Мүн 90—100 килограмм татадаг 103 толгой шахамал тахай гүрэндэ тушаагаа.

Уринска дунда һургуулиин экспонадууд аймагай ажалшадые ехээр һонирхуулба. Эндэ олон сортын яблока, вишни, груша, сливэ, крыжовник, малина, виноград гэхэ мэтын үрэ жэмэс, мүн 3 метр утатай кукурузын эшэ, тэрэнэй эдеэшэһэн буурсагууд, 20 килограмм шэгнүүртэй «мамонт» гэжэ сортын тыквэ ба бусад ургамалай экспонадууд табигданхай. Тус һургуули туршалгынгаа участогта элдэб янзын жэмэстэ модо, ороохото культура болон корнеплодуудые тарьяад, һайнаар ургуулжа шадаһан байна. Мүнөө жэлдэ, жэшээнь, һургуулиингаа участогта элдэб тарилга хэжэ, һурагшад гектар бүхэнһөө 26 центнер шэнисэ, 23 центнер ячмень, 20 центнер овёс, мүн 600 центнер хартаабха, 1300 центнер тэжээлэй брюквэ, 1100 центнер турнепс, 700 центнер тэжээлэй свёкло хуряагаа.

Тиихэдэ, Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз нэгэ гектар кукуруза тарижа, тэндэһээ 530 центнер ногоон эшэ намаа, 70 центнер эдеэшэнтэһэн буурсагуудые хуряагаа.

Дурсагдаһан экспонадуудые харахадаа, Байгалай үмэнэдэхи эрхэ байдалда ороохото культурануудай үндэр ургаса абахаһаа гадна, дулаан ороной жэмэстэ мододые тарижа, һайн шанартай үрэ жэмэс абаха арга манай аймагта хүсэд бии гэжэ ажалшад ойлгобо.

Выставкын һүүлээр аймагай Культурын байшан соо хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөөн боложо, ажахын үнгэрэгшэ жэлэй дүнгүүд ба ажахын шэнэ жэлэй зорилгонууд тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ.

О. Раднаев, манай корреспондент.

Баргажанай аймаг.

Сатирын булан

АРХИНША

—Би хадаа токарь гээшэб,
Би долоодохи разрядтайб, —
Үбсүүгээ шаана нүхэр Тыкшеев,—
Үбшэншье бэшэб,
булэтэйб,
мүнгэтэйб!
Зугаалая хүршэ,
зуугаады бария —
хүндэлхэб!
Мүнеөдэр салингаа абааб —
мянгые… .
Мяхан һогтуу
Мүнөөхи токарьнай,
Мүлхин ерэбэ гэртээ
үдэшэлэн.
— Аба, абахамни,
Абаба гүш конфетэ? —
Хоёртойхон басаганиинь
энхэрбэ тэрээндэ.
Абань абяагүй, хурхирна.
Толгойнь
туулгандал хүндэ
Үглөөгүүр тэнтэрүү
үг маг гэнхэй
Хүдэлмэридөө ошобо хожомдонхой.

Ким ИЛЬИН.

„Һархяаг“

Хүндэтэ редакци! «Горхо үзэнгүй гуталаа бү тайла» гэһэн арадай сэсэн һургаалые зарим хүнүүд хэрэгсээнгүй, холо холо алхажа ябаһаар шабарта унашадаг байна. Энээниие гэршэлһэн нэгэ бодото жэшээ харуулхые хүсэнэбди.

Яруунын аймагай Эгэтын сомоной Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз яһалхан гоё, ехэ, шэнэ клубтай юм. Тэрэ клубай шанха орой дээрэ сагаан мүнгэн шүхэрэй түхэлтэй, ехэ гэгиын репродуктор үниинһөө хойшо дархайжа байдаг. Теэд тэрэмнай тодхогдоһон сагһаа хойшо оройдоо дуугараагүй. Юундэ? Али эбдэрхэй юм гү? Үгы! Эбдэрхэй бэшэ! Яһала бүтэн, «зүүнһээ гараһаар» шэнэ юм.

Дуугархыень олон һара хүлеэжэ сүхэрһэн колхознигууд тэрээниие «һархяаг», «клуб дээрэхи һархяаг» гэлсэдэг болошоо.

Энээниие «горхо үзэнгүй гуталаа тайлаһан», дээрэ дурсагдаһан колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Оширов сомоной Соведэй доторой татариин гэхэ гү, али ондоогоор хэлэхэдэ, зонһоо суглуулагдаһан 1370 түхэригөөр абхуулжа табюулаа юм. Энэ репродукторые дуугаргахын тулада электрын олон ватт хүсэн хэрэгтэй. Теэд тэрэ шадарай гурбан колхозые, тэдээнэй тоодо Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозые, мүн Эгэтын МТС-ые хангажа байдаг хэлхээ холбооной контородо хабаагай радиоузел тэрээниие дуугаргаха хүсөөр дутамаг байшоо!

Зай, иигээд байхада репродукторай яахадаа дуугардаггүй байһаниие, нүхэр Ошировай «яараад даараһаниинь» эли болобо бэзэ?

Ш. Самбуев.

Франциин, Англиин, Советскэ Союзай болон США-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Женевскэ зүблөөн

ЖЕНЕВА, октябриин 27. (ТАСС-эй тусхай корр.). Франциин, Англиин, Советскэ Союзай болон Америкын Холбоото Штадуудай гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөн мүнөөдэр Женевэдэ нээгдэбэ. Энэ зүблөөн дүрбэн гүрэнэй правительствонуудые толгойлогшонорой июльскэ шиидхэбэриин ёһоор зарлагдаһан байна.

Советскэ Союзһаа СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо ба Гадаадын хэрэгүүдэй министр В. М. Молотов түрүүтэй делегаци зүблөөндэ ерээ.

США-гэй делегацие США-гэй гүрэнэй секретарь Д. Даллес, Англиин делегацие—Гадаадын хэрэгүүдэй министр Г. Макмиллан, французска делегацие—Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. Пинэ толгойлно.

Дундаевропейскэ сагаар эгсэ 16 часта зүблөөндэ хабаадагшад Нацануудай ордоной соведэй зал соо ерэжэ, һууринуудаа эзэлбэ.

ООН-эй европейскэ отделениин директор А. Пельт ООН-эй генеральна секретариин зүгһөө зүблөөндэ хабаадагшадые амаршалаа. Удаань нэгэдэхи заседани дээрэ түрүүлэгшээр һууһан А. Пинэ зүблөөе нээбэ.

Дүрбэн гүрэнэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөндэ ошоһон советскэ делегаци пресс-конференци үнгэргөө

ЖЕНЕВА, октябриин 27. (ТАСС). Дүрбэн гүрэнэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Женевскэ зүблөөндэ ошоһон советскэ делегациин түлөөлэгшэ Л. Ф. Ильичев хадаа Германска Демократическа Республикын президент В. Пиктэй болон ГДР-эй премьер-министр Отто Гротевольтой СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо ба СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр В. М. Молотовой Берлиндэ хөөрэлдэһэн тухай үсэгэлдэр пресс-конференци дээрэ байлсаһан журналистнуудта мэдээсэһэн байна. Европодо аюулгүй байдалые хамтаараа сахиха системэ байгуулха тухай асуудалаар, мүн бусад асуудалнуудаар, тэрэ тоодо Германие нэгэдүүлхэ асуудалаар СССР-эй правительствын ба ГДР-эй правительствын һанамжануудай тон адли байһаниинь хөөрэлдөөнэй үедэ элирээ гэжэ Ильичев тэмдэглээ.

Зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ асуудалнуудай гурим тухай В. М. Молотов Женевэдэ аэродром дээрэ мэдүүлгэ хэхэдээ хэлэһэн байна.

Австриин нейтралитет тухай хуулиие австрийска парламент һайшааба

Австриин нейтралитет тухай федеральна конституционно хуулиин проектые зүбшэн хэлсэхын тулада австрийска парламентын заседани октябриин 26-да болоо. Энэ асуудалаар депутат Принке (Австрийска Арадай парти) элидхэл хэхэдээ, хуулиин проектын текстые уншаа.

Удаань федеральна канцлер Рааб үгэ хэлээ.

Үгэ хэлэлгын һүүлээр австрийска парламент Австриин нейтралитет тухай хуулиие һайшааһан байна.

(ТАСС).

Хитадай арадай һайндуратанай дивизинүүд Корейһээ гаргагдаба

Хитадай арадай һайндуратанай зургаан дивизиие Корейһээ гаргалга дүүрэбэ гэжэ Корейн Центральна телеграфна агентство мэдээсэнэ. Түрэл ороноо бусажа ябаһан Хитадай һайндуратанай һууһан һүүлшын состав Синыйдчжудохи пункт дээрэһээ октябриин 26-да гараа.

Октябриин 10-һаа 26 хүрэтэр Корейһээ 63.257 сэрэгэй алба хэгшэд, 1.568 ехэ буу тэрэшэлэн бусад зэбсэгүүд болон һомо хэрэгсэлнүүд гаргагдаа.

Корейдэхи эблэрэлгын баталагдаһанһаа хойшо Хойто Корейһээ хитадай арадай һайндуратанай 19 дивизи гаргагдаа.

(ТАСС).

Польшодо американска тагнуулай агентнууд сүүдлэгдэбэ

Франкфурт-на-Майне (Баруун Германи) шадар байрлаһан американска тагнуулай центрһээ Польшодо эльгээгдэһэн бүлэг агентнуудай сүүд Варшавада октябриин 26-да дүүрэбэ. Польско Арадай Республикада эсэргүү хүдэлмэри хэжэ байһан гэмтэдэй хорото муухай ябуултанууд сүүд дээрэ тодоруулагдаа.

Гэмнэгдэгшэ Э. Агацкые арбан гурбан жэлдэ, Ю. Романскиие арбан жэлдэ, М. Козловичые долоон жэлдэ, А. Зайонцые болон Р. Врубелиие зургаа—зургаан жэлдэ түрмэдэ хааха гэжэ сүүд шиидхэбэ.

(ТАСС).

ООН-эй Генеральна Ассамблейн X сесси

Октябриин 25-най пленарна заседани

ООН-эй Генеральна Ассамблейн пленарна заседани октябриин 25-да болоо. Ассамблейн комитедүүдэй табиһан резолюцинуудай 4 проект энэ заседани дээрэ хаража үзэгдөө.

Корейе нэгэдүүлхэ талаар Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин органой генеральна директорэй элидхэл тушаа экономическа ба финансова комитедэй резолюциин проектые зүбшэн хэлсэлгэн болобо. Тиихэдэ энэ резолюциин эхин хубиин түрүүшын абзацые тусгаар голосовалха гэжэ Советскэ Союзай делегаци дурадхаа. Тус асуудалаар Генеральна Ассамблейн урда тээнь баталан абаһан резолюцинууд тухай тус абзац соо хэлэгдэнэ. Резолюциин түрүүшын параграф соо хэһэн хүдэлмэриинь түлөө баясхалан генеральна директортэ хүргэгдэһэн байна. Имагтал, Урда Корейдэ хабаадалгатай иимэ орган байгуулха гээшые Советскэ Союзай болон бусад зарим оронуудай буруушааһаниинь мэдээжэ юм. Эхин хубиинь нэгэдэхи абзацые буруушаажа табан делегаци, резолюциин нэгэдэхи параграфые буруушаажа 8 делегаци голосовалаа. Резолюциин бүхыдөө баталагдан абтахадань 8 делегаци һаналаа баряа.

Һулаар хүгжэнги оронуудта техническэ туһаламжа үзүүлхэ тухай резолюци голосованигүйгөөр баталан абтаа.

Нютагаа урилагшадай хэрэгые эрхилхэ талаар Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин верховно комиссарай элидхэл тушаа социальна, гуманитарна ба культурна асуудалнуудые эрхилдэг комитедэй дурадхаһан резолюциие удаань Ассамблей хаража үзөө.

Голосованиин болохын урда тээ Польско Арадай Республикын түлөөлэгшэ Любенский үгэ абаад, резолюциин энэ пунктаар голосованиин болоходо ПНР-эй делегаци һаналаа бариха гэжэ мэдүүлээ.

Нютагаа урилагшадай һайн дураараа түрэл нютагаа бусаха ябадалые урмашуулха гээшэ энэ асуудалые шиидхэхэ гол ёһо гурим болоно. Резолюциин проект дотор энэ гурим тухай дурдагданагүй гэжэ Любенский онсо тэмдэглээ.

Ассамблейн үзэмжэдэ табигдаһан резолюциин проектын түлөө 3 делегаци голосовалаа, 15 делегаци һаналаа баряа.

Голосованиин гурим тухай үгэ хэлэхэдээ, СССР-эй түлөөлэгшэ Ю. Ю. Матулис иигэжэ мэдүүлээ. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүүрэһэнһээ хойшо 10 гаран жэлэй үнгэрбэшье, дайнай уршагаар нютагаа урилһан хүнүүд тухай асуудал хүсэдөөр шиидхэгдээгүй байһаар. Нютагаа урилһан олон хүнүүд мүнөө хүрэтэр түрэл оронһоо холо, олон эрхэнүүдээ хаһагдаһан, хүдэлмэреэр хангагдаагүй байдаг. Тиимэһээ тэдэнэр тон хүндэ хүшэр байдалда оронхой.

Нютагаа урилһан хүнүүдэй түрэл ороноо һайн дураараа бусаха гуримые Советскэ Союз хүсэдөөр дэмжэнэ. Нютагаа урилһан советскэ хүнүүдэй түрэл ороноо бусаха ябадалда туһалха зорилгоор, тэдэндэ үршөөл олгохо, ажал хүдэлмэреэр хангагдажа сүлөөтэй һайнаар ажабайха эрхэ байдал олгохын тулада Советскэ Союзда һүүлэй үедэ хэдэ хэдэн хэмжээ-ябуулганууд абтаһан байна. Нютагаа урилһан советскэ гражданинуудай түрэл ороноо бусалгые урмашуулха зорилгоор, «1941—1945 онуудай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуусхэ дайнай үедэ булимтарагшадта туһалһан советскэ гражданинуудта үршөөл олгохо тухай» СССР-эй Верховно Соведэй Президиум энэрхы сэдьхэл гарган, 1955 оной сентябриин 17-до Указ гаргаһан байна. Нютагаа бусажа, үнэн шударгыгаар ажаллан, советскэ обществодо туһатай гэшүүдынь болохо арга эдэ гражданинуудта олгохын тулада нютагаа урилһан аад, мүнөө хүрэтэр хилын саана байһан гражданинуудай болон тэдэнэй бүлэнэрэй Советскэ Союзда бусалгые, Советскэ Союзда ерээд ажалда оролгые хүнгэдхэхэ зорилготой хэмжээнүүдые абахыень СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ энэ Указай ёһоор даалгагдаһан байна гэжэ Ю. Ю. Матулис тэмдэглээ.

Нютагаа урилагшадай хэрэгүүдые эрхилхэ ООН-эй верховно комиссарай, тэрэнэй управлениин нютагаа урилагшадай өөрынгөө орондо түргэнөөр бусаха энэ гол зорилгые шиидхэхын тулада зохихо хэмжээнүүдые абаагүй дээрэһээнь, нютагаа урилагшадай хэрэгүүдые эрхилхэ ООН-эй верховно комиссарай управлениин элидхэлые болон ажал-ябуулгые һайшааһан, дурсагдаһан резолюцяар голосованиин болоходо советскэ делегаци һаналаа бариха байна гэжэ СССР-эй түлөөлэгшэ мэдүүлээ.

Гражданска авиациин асуудалнуудаар уласхоорондын организацида Германска Федеральна Республикые абахые һайшааһан резолюциие Генеральна Ассамблей баталан абаа.

Энэ асуудалаар голосованиин болохын урда тээ үгэ хэлэхэдээ, гражданска авиациин асуудалнуудаар уласхоорондын организацида абаха тухай Германска Федеральна Республикын гуйлтые хангахаһаа советскэ делегаци арсанагүй, тиигээд иимэ гуйлтын Германска Демократическа Республикын зүгһөө ороод байгаа һаань, тэрэнь мүн лэ хангагдаха бэзэ гэжэ тоолоно гээд СССР-эй түлөөлэгшэ А. А. Соболев тэмдэглээ. Тус резолюци голосованигүйгөөр баталан абтаа.

(ТАСС).

Таисия Григорьевна Ерженина Улан-Удын «Труд» гэжэ олзоборилгын артелидэ гушаад шахуу жэлдэ хүдэлмэрилнэ. Нүхэр Ерженина хубсаһа оёходоо халааналгаа даалгабариие 150 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Ерженина хүдэлмэрилжэ байна. А. Мантаевай фото.

Ажалшадта хүндэтэй наймаалагша

Хандажап Дамбаева Чесанын сельподо (Хэжэнгэ) хэдэн жэлдэ наймаалагшаар хүдэлмэрилжэ, ажалшадай дунда хүндэтэй болоо. Эндэхи магазинда ороходо сэбэр, эд бараанинь аятай зохидоор табяатай байдаг. Ажалшад энэ магазинһаа дуратай юумэеэ худалдан абана.

Нүхэр Дамбаева ажалдаа үнэн сэхээр хандахаһаа гадна, ажалшадай эрилтые саг үргэлжэ анхаралдаа абадаг. Тэдэнэртэ хэрэгтэй эд бараанай үгы һаань, тэрэниие заатагүй асаруулха гэжэ оролдодог юм.

Нүхэр Дамбаева эд бараанай эрьесын һара, квартал бүхэнэй түсэбые хододоо болзорһоонь урид үлүүлэн дүүргэдэг болонхой.

Д. Николаев.

Малшадта нэмэлтэ түлбэри

Мухаршэбэрэй аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой правлени үнгэрһэн 1954—1955 оной ажахын жэлэй дүн гаргаба. Тэрэ дүнгүүдэйнь ёһоор, колхозой эрхим һаалишад Ц. Батуева, Ц. Бадмаева, Б. Гончикова, Ц. Санжиева болон бусад ажалай нэмэлтэ түлбэридэ тус бүридөө хэдэ хэдэн литр һү, мүн поршоонхонуудые абаба. Тэрэшэлэн хонишод ажалай нэмэлтэ түлбэридэ олон хони, ямаа болон поршоонхонуудые абаһан байна.

Г. Шойдонов.

Олзо ехээр оруулдаг фермэ

Курумканай аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин ангай фермэ олзо ехэтэй һалбаринуудайнь нэгэн юм. 1954 ондо энэ фермэ халтар хара үнэгэнэй арһа худалдажа, колхоздоо 103 мянган түхэригэй олзо оруулһан байгаа. Байгша ондо тус фермэһээ 130 мянган түхэригэй олзо оруулагдахаар юм. Мүнөө фермэдэ 112 халтар хара үнэгэн бии.

Фермын хүдэлмэрилэгшэд октябриин һайндэрые ажалай эрхим бэлэгээр угтахын түлөө эршэмтэйгээр ажаллажа байна. Тэдэнэр түрэлгын ангай шанар һайнтай арһа тушаахые зорилго урдаа табинхай.

А. Михайлов.

Ш А Т А Р

Шатараар республикын чемпионой нэрэзэргэ олохын түлөө хахад финальна мүрысөөн дүүрэхэ тээшээ дүтэлжэ ябана.

7-дохи уулзалгада Шадрин Санжиниие шүүжэ, түрүүшын очкотой болобо. Цыденов Сергеевтэй наадаха зуураа, бодомжотой ябадалнуудые дээрэ дээрэһээнь хэжэ, һайн байдалтай болоо. Сергеев Цыденовэй добтолгонуудта харюу үгэжэ шадангүй, шүүгдэшэһэн байна.

Аюрзанайн Мадаев хоёр партяа түргэнөөр наадажа дүүргэбэ. Аюрзанайнай бодомжогүй ябадал хэхэдэнь Мадаев эрид добтолжо, удаадахи 8-дахи ябадалдаа нүүдэлдынгөө бэрсые абажархёо. Тиигэжэ Аюрзанайн шүүгдэһэнээ мэдэрхэ баатай болобо.

Сагаанаар наадаһан Авраев испанска партиие ехэ һонирхолтойгоор үнгэргөө. Шатарай хюлгын гол этэлэн бодонуудаа табиһанай удаа Авраев хара ноён тээшэ шанга добтолго хэбэ. Власов энэ добтолгоһоо бэеэ аршалжа шадангүй шүүгдэбэ.

7-дохи уулзалгын һүүлээр 5-һаа 4,5 очкотой Мамилов — түрүүшын, Мадаев—хоёрдохи, Цыденов—гурбадахи һууринуудые эзэлжэ ябана.

А. Игумнов.

Уншагшадай асуудалда харюу үгэнэбди

МҮНӨӨ ҮЕЫН ЕГИПЕТ

Һүүлэй үедэ Египедтэ боложо байгаа событинуудые советскэ хүнүүд айхабтар ехэ анхаралтайгаар ажаглан харана. Гүрэнэйнгөө бүрин эрхэтэй, бэеэ даанхай байдалтай болохын түлөө, ажахынгаа урган хүгжэхын түлөө египетскэ арад улам эршэмтэйгээр тэмсэжэ байна.

Египет хадаа Африкын зүүн хойто хубиие эзэлдэг арабска ехэхэн орон юм. Тэрэнэй газар дайдань 994 мянган квадратна километр болодог. Зүгөөр, 96 процентыень сүл губи (Ливийскэ ба Аравийска), үгышье һаа, хадалиг элһэн тала эзэлнэ. Египедэй 23 миллион хүн зоной ехэнхи хубинь Нил мүрэнэй эрье шадар ажаһуудаг. Иимэ набтар нугалиг газар оронойнь бүхы талмайн оройдоо 3 процентнь болодог. Эгээл эндэ Египедэй аха һанаха городууд, тосхонууд, мүн тэрэшэлэн хүдөө ажахын районууд байражанхай юм. Нил мүрэнэй эрьеэр бүхы ургаса таряалангыншье ургуулагдадаг. Эртэ урда сагһаа хойшо Египедэй хүн зон эгээл эндэ хүдөө ажахые эрхилдэг, хлопок тарижа ургуулдаг байгаа. «Египет гээшэ Нил мүрэнэй ашаар ажабайдаг юм» гэжэ урда сагай түүхэшэн Геродот ехэ зүбөөр хэлэһэн байна. Һүүлэй үеын статистическэ мэдээнэй ёһоор, Египедэй городуудта бүхы хүн зонойнь 20 процент, харин хүдөө нютагуудта—80 процентнь ажаһуудаг юм.

Хэдэн зуун жэлэйнгээ түүхэ соо Египет гадаадын булимтарагшадай гарта оло дахин ороһон байха юм. 1517 ондо турогуудаар эзэлэгдэжэ, 300 жэлэй турша дотор Оттоманска империин хубинь боложо байгаа. 1798—1801 онуудай үеэр Наполеоной сэрэгүүд Египедтэ добтолон ородог һэн. Үнгэрһэн зуун жэлэй 70-аад онуудай һүүл багта Англи, мүн тэрэшэлэн Франци ба Итали Египедые экономическа ба политическэ талаарнь эзэмдэһэн юм.

Египетскэ арад хариин булимтарагшадтай хэзээдэшье эбсэжэ байгаагүй. «Египет египтянуудай мэдэлдэ байха ёһотой» гэһэн уряа лозунгтай хүсэ ехэтэ сүлөөлэлгын хүдэлөөн тэндэ 1882 ондо эхилһэн юм. Тэрэ хүдэлөөнэй хүтэлбэрилэгшэнь египетскэ националист Араби-паша байһан гэдэг. Египедые өөрынгөө мэдэлэй газар гэжэ тоолодог Англи уданшьегүй тэрээ руу сэрэгүүдээ эльгээбэ. Араби-пашагай сэрэгүүд бута сохигдожо, английска сэрэгүүдээр Каир эзэлэгдэһэн юм. 72 жэл соо үргэлжэлһэн английска эзэмдэлгэ эгээл иигэжэ эхилһэн байгаа.

Египетскэ арад гадаадын булимтарагшадай урдаһаа эрид шууд тэмсэдэг һэн. Египедэй бэеэ даанхай байдалтай байхын түлөө, хари гүрэнүүдэй сэрэгүүдые тэндэһээ гаргахын түлөө тэмсэдэг организацинууд орон доторнь 90-ээд онуудай үеэр бии болоһон юм. Дэлхэйн нэгэдэхи дайнай һүүлээр—1918—19 онуудта национальна-сүлөөлэлгын хүдэлөөн илангаяа хүсэтэйгөөр дэлгэрбэ. Энэ хүдэлөөниинь дарагдабашье, тэрээнһээ ехээр сошордоһон Англи Египедые эзэмдэдэг арга ябуулгануудаа хубилгаха баатай болобо. 1922 оной февральда Египет «бэеэ даанхай королевство» болобо гэжэ соносхогдобо. 1914 ондо тогтоогдоһон английска протекторат үгы болгогдоһон байна. Харин удангүй «союзна договор» баталхыень Англи Египедые баадхаба. Тэрэнэй үндэһөөр Египедэй газар дайда дээрэ английска сэрэгүүд байрлаха гэжэ зүбшөөрэгдэһэн юм. 1936 ондо баталагдаһан энэ договорой урдаһаа египетскэ арад эрид шууд тэмсэжэ оробо. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай һүүлээр энэ тэмсэл илангаяа үргэдөө һэн. 1951 ондо национальна-сүлөөлэлгын хүдэлөөн орон доторнь бүри ехэ болоһон юм. Бүгэдэниитын эрилтын ёһоор 1951 оной октябриин 15-да египетскэ парламент 1936 ондо Англитай баталһан договорые болюулһан байгаа.

1952 оной зун Египедтэ ехэхэн удхашанартай политическэ событинууд болобо. 1952 оной июлиин 23-да египетскэ армиин бүлэг офицернүүд орон дотороо байһан монархическа ёһо гуримые усадхан унагааба. Фарук король шэрээһээ буулгагдажа, Египедһээ сүлэгдэбэ. «Хүтэлбэрилхы революционно соведэй» гарта бүхы засаг үгтэһэн байна. 1953 оной июньдэ Египет республика болобо гэжэ соносхогдобо. Колониальна ба феодальна дарлалтын үлэгдэлнүүдые усадхаха гэһэн хүшэр хүндэ зорилгонууд залуу республикын үмэнэ табигдаа һэн.

Эгээн түрүүшээр Египедэй газар дайдаһаа английска сэрэгүүдые холодуулха шухала байгаа. Иимэ зорилготойгоор англичануудтай шэнэ хэлсээнүүд хэгдэжэ эхилбэ. Суэцкэ каналай зоноһоо английска сэрэгүүдые 20 һарын турша дотор гаргаха гэжэ тогтооһон эдэ хэлсээнүүд 1954 оной октябрьда дүүрэбэ. Тэрэ шиидхэбэринь мүнөө үедэ хүсэндөө оруулагдажа байна.

Египет элдэб олон экономическа асуудалнуудые шиидхэхэ ёһотой байба. Тэрэ хадаа гол түлэб хлопок тарижа ургуулдаг аграрна орон юм. Египетскэ хлопок бүхы дэлхэй дээрэ суурхадаг. Хлопок тарижа ургуулһанһаа оронойнь бүхы экономико дулдыдадаг байна. Зүгөөр эдлүүрилэгдэдэг газарайнь гурбанай хоёр хуби помещигүүдэй болон газар эзэмдэгшэдэй гарта байгаа. Хэдэн миллион таряашад эдлүүриингээ газарай оройдоо гурбанай нэгэ хубиие эзэлдэг һэн. Эгээл тиимэһээ аграрна реформо хэхэ гээшэ Египедэй шэнэ хүтэлбэрилэгшэдэй урда табигдаһан гол зорилгонуудай нэгэн болобо. 1952 оной сентябрьда газарай реформо тухай хуули баталагдаһан юм. Тэрэнэйнь үндэһөөр 84 гаһаа дээшэ гараһан газарынь тусхай түлбэритэйгээр помещигүүдһээ абтаһан байна. Эдэ газарнууд, мүн тэрэшэлэн гүрэнэй мэдэлдэ байһан талмайнууд тусхай түлбэритэйгээр газаргүй ба бага газартай таряашадта хубаарилагдаһан юм. Энэ реформо мүн лэ хүсэндөө оруулагдажа байна.

Хари гүрэнүүдэй монополинуудай эзэмдэжэ байһан ушарһаа Египедэй промышленность ехээр хүгжэжэ шадаагүй юм. Тиимэшье һаань Египедэй шэнэ хүтэлбэрилэгшэд өөһэдынгөө аграрна оронийе промышленна болгохо гэһэн зорилго табина. Энээн тухайда Египедэй премьер-министр Гамаль Абдель Насер нэгэнтэ бэшэ мэдүүлһэн байха юм. Энэ зорилгые дүүргэхын тула Египедэй шэнэ хүтэлбэрилэгшэд орон дотороо томо томо промышленна предприятинуудые бариха түсэб зохёобо.

Асуанда (Дээдэ Египет) «Садаль-Али» гэжэ айхабтар ехэ плотина баригдахаар хараалагданхай. Каир шадар, Хелуанда жэлдээ 250 мянган тонно булад хайлуулха хүсэтэй металлургическа завод баригдажа байна. Насерэй хэлэһэнэй ёһоор, энэ завод хадаа Египедтэ хүндэ промышленность байгуулха ябадалда түрүүшын алхам болохо байна. Искусственна үтэгжүүлгэ гаргадаг завод, саарһанай фабрика баригдахаар хараалагдана. Сахарна ба шиннэ заводууд, мүн тэрэшэлэн Суэцһээ Каир хүрэтэр ошоһон нефтепровод баригдажа байна.

Гадаадын харилсаануудай талаар Египет баруун гүрэнүүдэй байгуулһан сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэ оролсохогүй гэһэн политика ябуулна. «Дунда зүүн зүгэй командовани» гэдэгые бии болгохо гэһэн дурадхалһаа Египет таһа арсаһан байна. Арабска оронуудые Хойто-атлантическа бүлэглэлэй мэдэлдэ оруулха гэһэн зорилго тус командованиин үмэнэ табигдаха зэргэтэй байба. Багдадска сэрэгэй бүлэглэлдэ оролсохоһоо Египет мүн лэ арсаба. Тэрээндэнь Турци, Ирак, Пакистан ба Англи нэгэдэдэг юм. Мүн тэрэшэлэн США-шье оролсохо дуратай байна. Багдадска пактда Иранай хамжаха гэһэн шиидхэбэриие Египедэй олониитэ эрид шууд буруушааба.

Азиин ба Африкын оронуудай Вандунгда болоһон конференци дээрэ египетскэ делегациин хүтэлбэрилэгшэ премьер-министр Насер үгэ хэлэхэ зуураа, багахан оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ оролсохо, газар дайдыень булимтаран эзэлхэ ябадалые эрид шууд буруушааһан байна. Азиин ба Африкын бүхы оронуудта бэеэ даанхай байдал олгуулха гэһэн эрилтэ тэрэ табиба. Уласхоорондын асуудалнуудые шиидхэхэдээ «хүсэ хэрэглэхэ» политикые Насер эрид шууд шүүмжэлбэ. Мүн тэрэшэлэн атомна зэбсэгые хорихо тухай тэрэ хэлэһэн байна.

Гамаль Абдель Насерай правительство бусад оронуудтай худалдаа наймаа үргэдхэхые, Египедэй эд бараае шэнэ шэнэ дэлгүүрнүүдтэ абаашажа худалдахые оролдоно. Һүүлэй үедэ Советскэ Союзтай, Европын болон Азиин арадай демократиин оронуудтай экономическа холбоо барисаа байгуулхые Египет хүсэжэ байна. 1954 оной мартда Египет Советскэ Союз хоёрой хоорондо адли тэгшэ эрхэтэй ба али алиндаа ашаг олзотой байха ябадалһаа үндэһэлһэн худалдаа наймаанай хэлсээн баталагдаба. Бүри һаяхан сентябрь һарада 500 мянган тонно советскэ нефтеэр 60 мянган тонно египетскэ рис андалдаха тухай хэлсээе Советскэ Союз Египет хоёр баталба. Июль һарада 8 миллион египетскэ фунт сэнтэй хлопогые Хитадай Арадай Республикада Египет худалдаба. Август һарада Египет КНР хоёрой хоорондо худалдаа наймаа хэхэ тухай ехэ хэлсээн баталагдаба. Энэ хэлсээнэй үндэһөөр Хитадай Арадай Республикаһаа олон янзын эд бараа Египет худалдан абаһан байна.

Египет СССР хоёрой хоорондохи культурна ба спортивна харилсаанууд улам ургажа ба бэхижэжэ байна. Һүүлэй үедэ врачууд ба журналистнуудһаа бүридэһэн египетскэ делегаци Советскэ Союзда айлшаар ерэбэ. 1954 ондо штангистнуудһаа бүридэһэн советскэ спортивна делегаци Египедтэ ошоһон юм. Мүнөө үедэ советскэ артистнар айхабтар ехэ амжалтатайгаар Египет соогуур наада табижа ябана.

Өөрынгөө оронОй бэеэ даанхай байдалые бэхижүүлхын тула египетскэ правительство национальна армяа хүсэтэй болгохо гэжэ оролдоно гээд премьер-министр Насер мэдүүлбэ. Хүгжэнги промышленностьгүй байһан дээрэһээ Египет хүндэ буу зэбсэгүүдые хилын саанаһаа худалдан абаха баатай болоо. Бүри һаяхан египетскэ түлөөлэгшэд Чехословакитай худалдаа наймаанай хэлсээ баталба. Тэрэнэй үндэһөөр хлопок ба рисэй орондо Чехословаки Египедтэ буу зэбсэг үгэхэ байна. Энэ хэлсээн али али таладаа ашаг туһатай юм. Тиигэбэшье һаань чехословацко-египетскэ энэ хэлсээе һаатуулха һэдэлгэтэй шуугяаниие США, Англи ба Францида ехээр гаргажа эхилэнхэй. Эгээл иимэ зорилготойгоор США-гэй гүрэнэй секретариин туһалагша Аллен Каир ерэһэн юм. Энэ һэдэлгыень египетскэ олониитэ эрид шууд буруушааба.

Египедэй энэ шиидэбэриие бүхы арабска гүрэнүүд бүримүһэн дэмжэнэ. Советскэ правительствын уряалда харюу үгэхэ зуураа, премьер-министр Гамаль Абдель Насер 1956 оной хабар манай орондо айлшаар ерэхэ зүбшөөлөө үгэбэ. Тэрэнэй айлшаар ерэлгыень советскэ арад халуунаар амаршална. Юундэб гэхэдэ, энэ ерэлгэнь Советскэ Союз ба Египедэй хоорондохи экономическа, культурна ба бусад хани ёһоной харилсаануудые үргэдхэхэ ябадалда туһа хүргэхэ байһаниинь дамжаггүй.

В. ДУГАНОВ.

Редактор Д. Л. ЛОБСАНОВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32. заместителя редактора—32-74. отв секретаря — 27-37. партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59. пропаганды и переводов — 35-14. культуры и быта, промышленности—34-05. местной информации и писем — 24-74. корректорская — 32-67. бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н 00598. Типография министерства Культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 5436.